וועטער: קלאר און קאלט.

זון אויפגאנג — 8.16
זון אונטערגאנג — 5.08

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

די איינציקע אידישע צייטונג אין מערב קאנאדע עטאבלירט אין 1910 דערשיינט יעדן טאג

דאס אידישע ווארט

THE ISRAELITE PRESS

Vol. 20, No. 15. Winnipeg, Tuesday Jan. 21, 1930. Published daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג. דינסטאג כ״א טבת, תר״צ.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

ציון קאנווענשאן פארנעמט זיך מיט לאקאלע פראגעס

גיט איבער באריכט פון קאנאדער ציוניסטישע טעטיקייטן

רבי י. ל. זלאטניק

רבי י. ל. זלאטניק עקזעקוטיווע דירעקטאר פון קאנאדער ציוניסטישער ארגאניזאציע, האט אפגעגעבן אן אינטערעסאנטן באריכט איבער די טעטיקייטן פון דער ארגאניזאציע. דער פולער באריכט איז פארעפנטלאכט אין דער דאזיקער אויסגאבע (זייט 2).

—(::)—

סאסקאטונער סטאר באגנב׳עט

סאסקאטון, סאסק., יאנוו. 20. — די גראסערי סטאר פון דזשא וואסילאוו איז דא באגנב׳עט געווארן אויף איבער $60 אין סיגארעטס. דער אייגנטימער האט געפונען מאנטאג פרי די טיר פארשלאסן און אלע פענסטער פארמאכט און מען ווייס ניט, ווי אזוי די גנבים זיינען אהין אריין.

מייסטע רעזאלוציעס באציען זיך אויף לאקאלע טעטיקייטן. — שארפע רעזאלוציע קעגן די פארפאלגונגען אויף ציוניסטן אין סאוועט רוסלאנד אנגענומען. — נ. שיפער רופט קאנאדער אידן מיט מיטלען צו באזעצן זיך אין ארץ־ישראל.

(ספעציעלע טעלעגראמע צו ד. א. וו. פון ה. י. ווײַלדער)

מאנטרעאל, קווע., יאנוו. 21. — דער צווייטער טאג פון דער ציוניסטישער קאנווענשאן איז דורכגעגאנגען אין דעם זעלבן הארמאנישן גייסט, ווי דער ערשטער.

די מייסטע רעזאלוציעס אנגענומען האבן זיך באצויגן אויף ציוניסטישער ארבעט אין לאנד, דורך אויפקלערונג, פראפאגאנדע און שטיצן די העברייאישע קולטור באוועגונג און די העברייאישע שפראך.

עס איז באשלאסן געווארן צו פאדערן לאנד אין ארץ־ישראל פאר די געוועזענע אידישע לעגיאנערן; צו גרינדן אייגנערע האנדלס פארבינדונגען צווישן קאנאדע און ארץ־ישראל, און צו דערמוטיקן די גרינדונג פון הבונים לאדזשעס איבער גאנץ קאנאדע.

א רעזאלוציע איז אנגענומען געווארן, וואס פראטעסטירט זייער שארף קעגן דער סאוועט רעגירונג פאר די פארפאלגונגען אויף די ציוניסטן אונטער׳ן פאלשן אויסרייד פון "קאנטער־רעוואלוציע", און פאר זוכן צו פארניכטן אלע אידישע קולטורעלע אינסטיטוציעס און אידישע טראדיציעס.

אייניקע וויכטיקע ענדערונגען אין דער קאנסטיטוציע זיינען געמאכט געווארן, איינשליסנדיק פארטרעטערשאפט דורך א דירעקטן מיטגלידערשאפט שטייער, און די אפיליאציעס פון אלע פאראיינען און ארגאניזאציעס וואס שרייבן זיך אונטער אונטער דעם באזעלער פראגראם.

די מיטגלידער פון דער וועסט אין די קאמיסיעס זיינען געווען: רעזאלוציאנס קאמיסיע, — פ. סורעס, מעקס העפנער, מרס. העפנער, ה. י. ווײַלדער; נאמינאציאנס קאמיסיע, — דזש. וואלטש, וויניפעג; דזש. שווארצפעלד, רעדזשיינע; מר. איידילמאן, סאסקאטון; און מר. סעמועל, עדמאנטאן; קאנסטיטוציאנעלע קאמיסיע, — ה. סאקאלאוו, דזש. מיילס און מר. דאוער.

אלע באאמטע פון דער נאציאנאלער עקזעקוטיווע זיינען ווידערדערוויילט געווארן. א. דזש. פרימאן איז שטורעמדיק אפלאדירט געווארן.

שיפער גיט אפ אפטימיסטישן באריכט

מאנטרעאל, יאנוו. 21. — פאר א געפאקטער קאנווענשאן האט נ. שיפער אפגעגעבן אן אפטימיסטישן באריכט וועגן דער לאגע אין ארץ־ישראל. די ווירקונג פון דעם אראבישן איבערפאל, האט ער געזאגט, איז שטארק איבערגעטריבן געווארן, ווייל פאר א סך טעג האט מען ניט געקאנט ארויסשיקן קיין טעלעגראמעס, און די צייטונג קארעספאנדענטן האבן געפרואווט טרעפן די פאסירונגען.

מר. נ. שיפער האט אויפגעפאדערט די קאנאדער אידן מיט מיטלען צו קומען און צו באזעצן זיך אין ארץ־ישראל, ווייל פארמעריי און פלאנטאציעס זיינען דארטן זייער פראפיטאבעלע אונטערנעמונגען. ער האט פארגעשלאגן, אז די געלדער וואס פארבלייבן פונ׳ם דרינגנדיקן הילף־פאנד זאלן אויסגענוצט ווערן פאר דער שאפונג פון אן אגריקולטורעלער באנק פאר לאנג־טערמיניקע הלוואות.

נאך דריי באזוכער פון ארץ־ישראל האבן גערעדט אין דעם זעלבן טאן.

א רעזאלוציע איז אנגענומען געווארן צו דערמוטיקן די באוועגונג פון די חלוצים פון קאנאדע.

—(::)—

אימיגראנטן הילף קאנפערענץ היינט

די קאנאדער אידישע אימיגראנטן הילף קאנפערענץ עפנט זיך היינט אין מאנטרעאל, און זי וועט באהאנדלען פארשיידענע פראגעס פארבונדן מיט אידישער איינוואנדערונג אין לאנד. עס קאן זיין, אז א באשלוס וועט אנגענומען ווערן צו ווענדן זיך צו דער רעגירונג מיט דעם פארלאנג אז הנחות זאלן געמאכט ווערן פאר געוויסע קאטעגאריעס אימיגראנטן.

ה. י. ווײַלדער און דעפ. א. א. היפס פארטרעטן מערב קאנאדע ביי דער קאנפערענץ. מ. א. גרעי, סעקרעטאר, האט ניט געקאנט פארן; און האט טעלעגראפירט די באגריסונג פון דער היגער אפטיילונג צו דער קאנפערענץ.

באווארישע רעגירונג טראגט אריין ביל צו פארבאטן שחיטה

בערלין, יאנוו. 20 (איטא). — אין אנקלאנג מיט אן אנומלטדיקן באשלוס פון דעם באווארישן פארלאמענט, האט די באווארישע רעגירונג אריינגעטראגן א ביל אין פארלאמענט צו פארבאטן די שחיטה, איידער די בהמה ווערט פריער פארטויבט. דאס מיינט פאקטיש דער פארבאט פון אידישער שחיטה.

דער ביל האט געמאכט זייער א שווערן איינדרוק אויף די דייטשע אידישע קרייזן. די באווארישע רעגירונג איז פריער געווען מיט דער מיינונג, אז דער שחיטה פארבאט איז קעגן דער קאנסטיטוציע, און איצט האט זי געענדערט איר שטעלונג. פאראויסזעענדיק דערמיט, אז דער ביל זאל דורכגיין.

די אידן האבן אויך מורא, אז וועט צום סוף האבן א ווירקונג אויף דעם שחיטה פארבאט איבער גאנץ דייטשלאנד.

—(::)—

דעלעגאטן צו פלאטן קאנפערענץ אויפגענומען פונ׳ם קעניג

לאנדאן, יאנוו. 21. — די הויפט דעלעגאטן צו דער פינף מאכטן קאנפערענץ וואס איז דא היינט דערעפנט געווארן זיינען דא נעכטן אויפגענומען געווארן פונ׳ם קעניג אין באקינגהעם פאלאץ. אן עולם פון פינף הונדערט מענשן האט געקוקט ווי די אמעריקאנער, פראנצויזן, איטאליענער און יאפאנעזער זייענען צוגעפארן צום קעניגלאכן פאלאץ פאר זייער אודיענץ.

דער באזוך איז געווען א קורצער. די דעלעגאטן זיינען צוגעקומען צום פאלאץ 3.30 נ. מ. און 3.45 האבן די אמעריקאנער וועלכע זיינען געווען די ערשטע לויט דעם אלפאבעט, פארלאזט דעם פאלאץ.

אנדערהאלבן מיליאן אידן אין מזרח אייראפע האבן ניט קיין מיטלען צום לעבן

ניו־יארק, יאנוו. 21 (איטא). — ארום אנדערהאלבן מיליאן אידן אין מזרח אייראפע האבן ניט קיין שום מיטלען צום לעבן, — האט דא דערקלערט דר. ל. בראמסאן, וועלט־פרעזידענט פון "ארט", אויף דער קבלת־פנים פארזאמלונג אראנזשירט דא לכבוד אים.

בראמסאן האט געשילדערט די שווערע לאגע פון די אידן אין אייראפע, ער האט געזאגט, אז זיי פארדינען ניט גענוג צו האלטן זייערע קינדער אין דעם נויטיקן געזונטן צושטאנד. און דער רעזולטאט איז, אז 75 פראצענט פון אלע נעבעראנע אידישע קינדער ליידן פון בלוט־ארימקייט.

אין פוילן אליין, האט דר. בראמסאן געזאגט, זיינען דא אכט הונדערט טויזנט אידן אן וועלכע ס׳איז אויסזיכטן, און ווערן באטראכט פון די אידישע פירער ווי "איבעריקע".

ווי א ביישפיל פון דער אידישער ארימקייט אין פוילן האט דר. בראמסאן געוויזן דעם פאקט, וואס אין דער געוועזענער רייכער שטאט לאדז האבן זיך לעצטן פסח 41 פראצענט פון דער גאנצער אידישער באפעלקערונג געווענדעט נאך "מעות חטים".

—(::)—

פאטער לאזט איבער זיין זון ירושה פון איין דאלאר "צו פארברענען"

וואודבורי, נ. דזש. יאנוו. 21. — מיט זיבן יאר צוריק האט זיך דער אלטער מירלער, פון פרענקליוויל, צעווערטלט מיט זיין זון אווגוסט, און דער לעצטער האט דערקלערט זיין טאטן, אז אויב ער וועט אים איבערלאזן געלט בירושה, וועט ער עס פארברענען.

דער אלטער איז איצט געשטארבן. אין זיין צוואה האט ער אפגעזאגט זיין זון אווגוסט איין דאלאר, ער זאל עס פארברענען, ווי ער האט געזאגט. זיין איבעריק פארמעגן, וואס איז ווערט $2,600, האט ער איבערגעלאזן צו זיינע אנדערע קינדער און אייניקלאך.

קאראלי פאדערט אויף רייכע אידן ניט געבן קיין געלט צו אונגארן

קליוולאנד, אהייא, יאנוו. 21 (איטא). — מיכאיל קאראלי האט דא אדרעסירט א גרויסע פארזאמלונג אין קאנגרעגיישאן טעמפל. אין זיין רעדע האט ער אפעלירט צו די רייכע אידן פון דער וועלט צוריקציען זייער פינאנציעלע שטיצע פון אונגארן אזוי לאנג ווי די איצטיקע דיקטאטור און איר אנטי־אידישע פראגראם וועט אנהאלטן.

גראף קאראלי האט גערעדט וועגן דער לעצטער פאראייניקונג צווישן דעם פאבסט און מוסאליניען, און ער האט פאראויסגעזאגט אז די פריינטשאפט צווישן דעם פאבסט און פאשיזם וועט זיין שעדלאך פאר די אידן און דעם ליבעראליזם אין אלגעמיין.

באמבע רייסט אויף אראבישע הויז אין אידישן קווארטאל אין חיפה

ירושלים, יאנוו. 21 (איטא). — נאך א באמבע האט עקספלאדירט אין דער אידישער געגנט אין חיפה, אויפרייסנדיק אן אראבישע הויז. גלייך דערביי איז אויך א אידישע אפארטמענט הויז, און ס׳איז דערפאר ניט באוואוסט, אויף וועלכן הויז די באמבע איז געווען געצילט.

פאראורטיילטער אראבער פרובירט אנטלויפן

ירושלים, יאנוו. 21 (איטא). — א געוואגטער פארזוך איז געמאכט געווארן פון אן אראבישן ארעסטאנט, פאראורטיילט צום טויט, וועלכער איז אפגעפירט געווארן קיין ירושלים, צו אנטלויפן. דער ארעסטאנט איז ארויסגעשפרונגען פון באן פענסטער צווישן חדרה און זכרון־יעקב, אבער ער איז געכאפט געווארן.

די רעגירונג פון לבנון האט זיך אפגעזאגט, ווי עס ווערט איצט באקאנט, פון ארויסגעבן ווייזעס צו א גרופע אראבער פון ביירוט, וועלכע האבן געוואלט באטייליקן זיך אין דער פאלעסטינער אראבישער ארבעטער קאנפערענץ. די מאכט פונ׳ם לבנון איז געווען מיט דער מיינונג, אז די דאזיקע קאנפערענץ, זוכנדיק צו פארשטארקן דעם אראביזם, באנוצט זיך גלייכצייטיק מיט קאמוניסטישע פארשווערונגען.

חשבון פון געלדער אויסגעטיילט צו געליטענע

ירושלים, יאנוו. 21 (איטא). — די געליטענע פון די ראיאטן אין צפת האבן ביז איצט געקראגן זיבן טויזנט פונט שטערלינג הלוואות; חיפה, 3,069; תל־אביב, 1,963; חברון, מוצא, ירושלים און מרון, 13,000, לויט א באריכט פונ׳ם פאלעסטינער עמערדזשענסי פאנד.

אלע געלדער ווערן ארויסגעגעבן צו די געליטענע אין דער פארם פון הלוואות, ביז עס וועט ענדגילטיק באשלאסן ווערן אויף וויפל די רעגירונג וועט ארויסהעלפן די געליטענע.

קיין איינציקע אידישע שול ווערט ניט אויסגעהאלטן פון פוילישער רעגירונג

ווארשע, יאנו. 20 (איטא). — פון יעדע טויזנט שול־קינדער פון פוילישער נאציאנאליטעט באזוכן די גאנצע טויזנט עלעמענטארע רעגירונגס שולן מיט פויליש ווי די אונטערריכט שפראך; פון יעדע טויזנט דייטשע קינדער אין פוילן, באזוכן 553 דייטשע שולן, מיט דייטש ווי די אונטערריכט שפראך; פון יעדע טויזנט אוקראינער קינדער, באזוכן 273 שולן מיט אוקראיניש אלס אונטערריכט שפראך, פון די ליטווינער, 41 פון טויזנט, און פון ווייס־רוסן — 3½ פון טויזנט באזוכן שולן מיט זייער אייגענער אונטערריכט שפראך. אבער קיין איין איינציקע רעגירונגס עלעמענטארע שול איז ניטא אין פוילן, מיט אידיש ווי אן אונטערריכט שפראך.

די דאזיקע דערקלערונג איז געמאכט געווארן פון י. גרינבוים, אין דער בילדונגס קאמיסיע פון סיים, ביי דער פארהאנדלונג פון דעם בילדונגס בודזשעט.

אלטע פרוי פאר׳משפט צו פינף חדשים טורמע פאר לערנען קינדער זאגן ברכות

(ספעציעלע טעלעגראמעס צו "דאס אידישע ווארט" פון "איטא")

מאסקווע, יאנוו. 21 (איטא). — מירל גאלדבערג, אן אלטע אידישע פרוי פון דעם דארף סמאלעוויטש, מינסקער קרייז, איז פאראורטיילט געווארן אין אידישן געריכט צו פינף מאנאטן טורמע דערפאר וואס זי האט געלערנט מיט אידישע קינדער ברכות פון סידור.

די פרוי איז גע׳משפט געווארן אויף דער קלאגע אז זי האט געהאלטן א חדר מיט צען תלמידים, כאטש עס איז באשטעטיקט געווארן אז די פרוי קאן ניט קיין עברי, און אז זי האט געלערנט ברכות מיט די קינדער אויף אויסווייניק.

פארלירט שטעלע, פאר דערלויבן בשר כשר־פארזאמלונג

מאסקווע, יאנוו. 21 (איטא). — דערפאר וויל דער סאוועטישער סעקרעטאר פון קראסנאפאליער (מאלאסטאווקער) געגנט האט דערלויבט א אידישע פארזאמלונג ווו עס איז פארהאנדלט געווארן די פראגע וועגן בשר כשר, איז ער אפיציעל געטאדלט געווארן און ער וועט מעגלאך איינגאנצן אפגעזאגט ווערן פון זיין אמט.

"אזעט" ווערט א ריין קאמוניסטישע ארגאניזאציע

מאסקווע, יאנוו. 21 (איטא). — "אזעט" ווערט א אידישע ארגאניזאציע מיט א קריסטלאכער מאיאריטעט לויט די רעזולטאטן פון דער יעראלאכער קאנפערענץ וואס האט זיך איצט געשלאסן.

ביי דער קאנפערענץ זיינען אנוועזנד געווען 290 קריסטלאכע דעלעגאטן פון א סך־הכל פון 640 דעלעגאטן.

זעכציק פראצענט פון זעכצן טויזנט מיטגלידער פון "אזעט" אין מאסקווע זיינען קריסטן.

די דאזיקע "דערגרייכונג" ווערט דערקלערט מיט׳ן פאקט וואס די "אזעט" האט אויפגעהערט צו זיין אומפארטייאיש און זי וועט אנפירן ארבעט אונטער ריין קאמוניסטישע אינסטרוקציעס.

—(::)—

פלאטן קאנפערענץ היינט געעפנט

לאנדאן, יאנוו. 21. — די פלאטן אנטוואפענונג קאנפערענץ האט זיך דא היינט געעפנט, מיט דער באטייליקונג פון די פינף גרויס־מאכטן: ענגלאנד, אמעריקע, פראנקרייך, איטאליע און יאפאן. קאנאדע, ווי א טייל פון דער בריטישער אימפעריע, איז פארטראטן אויף דער קאנפערענץ פון קאל. ראלסטאן, פארטיידיקונגס מיניסטער.

דער דערפאלג פון דער קאנפערענץ איז אין צווייפל, כאטש פרעמיער מאקדאנאלד איז גאנץ אפטימיסטיש וועגן דעם אויסגאנג. זאל פראנקרייך אנהאלטן איר עקשנות און ניט וועלן שניידן איר פלאט, דאן קאן אבער די גאנצע ארבעט פון דער קאנפערענץ פאקטיש פארלארן גיין.

—(::)—

אמעריקע וועט שאפן ריזיקן פלאט אויב קאנפערענץ פאלט דורך

וואשינגטאן, ד. ק. יאנוו. 21. — אויב דער לאנדאנער פלאטן קאנפערענץ וועט זיך ניט איינגעבן צו שליסן אן אפמאך, ווערט פאראויסגעזאגט אז אמעריקע וועט אין די קומענדיקע פופצן יאר אויסגעבן צוויי ביליאן דאלאר צו בויען קריגס שיפן.

די דאזיקע מיינונג איז ארויסגעזאגט געווארן פון דעם פראנצויזישן רעפובליקאנער, אידאהא, פארזיצער פון דעם סאב־קאמיטעט פאר די פלאטן אויסגאבן.

אוקראינער אידישע קאלאניעס אין געפאר צו פארבלייבן אן זריעה דעם אנקומענדיקן פרילינג

מאסקווע, יאנוו. 20 (איטא). — די אידישע פעלדער אין אוקראינע זיינען אין געפאר צו בלייבן הינטערשטעליק אין זריעה דעם אנקומענדיקן פרילינג, ווייל די אגראריש באנק איילט זיך ניט ארויסצוגעבן דעם קאמזעט די ספעציעלע אסיגנאציע פון דריי מיליאן רובל, באשטימט פון דער רעגירונג פאר קרעדיטן פאר די אידישע קאלאניסטן.

דער גאנצער "קאמזעט" בודזשעט באשטייט פון 7 מיל. רובל, שוין איינשליסנדיק יענע 3 מיליאן. קריגט ער ניט די דאזיקע סומע, וועט דער קאמזעט זיין געצוואונגען אפצוזאגן קרעדיטן צו די אוקראינער אידישע קאלאניסטן, באשרייענדיק זיך מיט שטיצע פאר בלויז די קרימער קאלאניסטן.

אידישע שטעטלאך אין קאלעקטיוויזירטע געגנטן ווערן אפגעווישט

מאסקווע, יאנוו. 20 (איטא). — די שטעטלאך וואו די דערפער זיינען אינגאנצן קאלעקטיוויזירט זיינען פארווארטיילט צו פולשטענדיקן אונטערגאנג, — איז די מיינונג פון י. קאנטאר, קאמזעט פירער פון אוקראינע, וועלכער האט זיך צוריקגעקערט פון א רייזע אין אדעסער ראיאן, וואו די קאלעקטיוויזאציע איז א פולשטענדיקע.

קאנטאר באריכטעט, אז אפילו די בעל־מלאכה׳ס אין די דאזיקע שטעטלאך זייען אויסער וועלכע ס׳איז אויסזיכטן, ווייל אלץ איז דארטן צענטראליזירט און ווערט גענומען פון די קאאפעראטיוון אין די קאלעקטיוון, — איינשליסנדיק אזעלכע זאכן, ווי אפילו לאטען שיך און קליידער.

באריכט, אז אידישע פרויען גיבן אוועק פרייוויליק צירונג פאר אינדוסטריאליזאציע

מאסקווע, יאנוו. 20 (איטא). — די סאוועטישע אגענטור "טאס" באריכטעט פון מאהילעוו, מינסק און קאראסטען, אז אידישע פרויען האבן אוועקגעגעבן גאלדענע און זילבערנע ארטיקלען און צירונג פאר׳ן סאוועטישן געלט פאנד פאר אינדוסטריאליזאציע. דער "אקטיאבר" באשרייבט א סצענע אין מינסק, ווי עלטערע אידישע פרויען האבן געבראכט זייערע לייכטער, רינגען, פערל אויערינגלאך און אפילו סאמאווארן פאר דעם פאנד.

געוואגטע רויבעריי אין מיטן העלן טאג אין סט. באניפייס

א געוואגטע רויבעריי אין מיטן העלן טאג וואס מען גלויבט אז זי איז דורכגעפירט געווארן פון א באנדיט וועלכער איז שוין אקטיוו אין וויניפעג פאר די לעצטע פאר וואכן צייט, איז דורכגעפירט געווארן אויף לעאן באוקס, פון 478 סט. דזשאן באפטיסט סטריט, סט. באניפייס, און ער איז בארויבט געווארן אויף 636 דאלאר ארום זיין הויז.

מר. באוקס האט זיך צוריקגעקערט אהיים פון וויניפעג מיט דעם געלט וואס ער האט ארויסגענומען פון א באנק, און ווען ער איז שוין צוגעקומען צו זיין הויז האבן אים צוויי באנדיטן באגעגנט און זיי האבן אים געהייסן אויפהויבן זיינע הענט.

אנפאנגס האט מר. באוקס אויסגעפאלגט זייער באפעל, אבער ער האט באלד חרטה געהאט און האט געמאכט א פארזוך צו ציען זיין רעוואלווער פון קעשענע, אבער איינער פון די באנדיטן האט אים דערלאנגט א קלאפ מיט א רעוואלווער, און זיי האבן אויסגעליידיקט זיינע קעשענעס, צוגענומען זיין רעוואלווער, און זיינען פארשוואונדן געווארן.

מר. באוקס האט אנגעגעבן דער פאליציי אז איינער פון די באנדיטן איז א הויכער און דער צווייטער איז א נידעריקער, אבער קיין גענויע סמנים האט ער ניט געקאנט אנגעבן. די פאליציי זוכט זיי ארום.

געזעלשאפטלאכער קאלענדאר

דינסטאג, יאנואר 21

פאראזמ. פון יונגע פרויען סיסטערהוד 8.30 אוונט, אין י. מ. ה. א. זאל.

דזשא פארבי ביי ארבעטער יוגנט קלוב 8.30 אוונט, אין פרייהייט טעמפל.

ברידזש־וויסט פון יונגע פרויען סיסטערהוד, 8.30 אוו. אין י. מ. ה. א. זאל.

שטודיר־קרייז פון לינקע פוע״צ, 9 אוו.

מיטוואך, יאנואר 22

לייען קרייז פון מוטער פאראיין פון פרץ שול, 2.30 נ.מ., ביי מרס. ליפשיץ, 520 פריטשארד עווע.

איקאר פארזאמלונג, 8.30 אוונט, אין פרייהייט־טעמפל.

אלגעמיינע דרינגענדיקע פארזאמלונג פון ביידע צווייגן פון אידישער קולטור געזעלשאפט, 8.30 אוונט, אין פרץ־אינסט.

פאראזמ. פון בנות־שלום פאראיין, 8 אוונט, אין שטיימאנס זאל.

טיי פון לײַדיס אקז. חובבי־ציון, אין 449 מעגנוס עווע., 2.30 ביז 12 נ.מ.

פאראזמ. פון פוע״צ פרויען קלוב, 8.30 אוונט, אין פרץ אינסטיטוט.

פרייטאג, יאנואר 24

אלגעמיינע פארזאמלונג פון פוע״צ, אין פרץ־אינסטיטוט. וויכטיקע פראגעס.

פאראזמ. פון "יוגנט" ארג. פון לינקע פוע״צ, 8.30 אוו., אין פרץ אינסטיטוט.

לעזין יארצייט פון לינקע פוע״צ, 9 אוונט, אין פרץ־אינסטיטוט.

זונטאג, יאנואר 26

טיי פון פרויען פון אחדות־ישראל אין 572 באיר עווע., 2 ביז 12 נ. מ.

פינפטער יובילייו פון לײַדיס אקז. רד־מעניען היב. סיק. 8.30 אוו. אין ציון זאל

טיי פון מאקאריווער סאסייטי אין 487 אלפרעד עווע., 2.30 ביז 12 נ.מ.

יובילעי פייערונג און באנקעט פון פראסקער מענער און פרויען געזעלשאפט, 6.30 אוונט, אין פרץ־אינסטיטוט.

הויז צו הויז באזוך פון פוע״צ אין פארבינדונג מיט דער סאלידאריטעט דעקלאראציע פאר דעם ארבעטנדיקן ארץ־ישראל.

מאנטאג, יאנואר 27

דר. י. פערלמאן: "אידישע קאלאניזאציע", ביי מוטער פאראיין פון פרץ־שול, 8.30 אוונט, אין שול.

קאנפערענץ פאר "ציישא" אין פוילן, פארארופן פון לינקע פוע״צ, 9 אוונט, אין פרץ־אינסטיטוט.

אגב - אורחא

פון מארק

נאך אן ארגומענט פאר א אידישער קולטור געזעלשאפט

2

עס זיינען דא מענשן, אין אלע אנדערע הינזיכטן נארמאלע און נוצלאכע מיטגלידער פון דער געזעלשאפט, וואס ליידן פון איינבילדעניש, — נעמלאך, זיי בילדן זיך איין, אז זיי זיינען ניט דאס וואס זיי זיינען, נאר עפעס בארימטע העלדן פון דער געשיכטע, נאפאלעאנען, למשל.

מיט אזעלכע "נאפאלעאנען" זיינען פול די משוגעים הייזער, און וועגן איין פאל דערציילט זיך אן אינטערעסאנטע מעשה׳לע:

איינער איז אריין אין א צעל פון די דאזיקע "נאפאלעאנען" אין א משוגעים הויז און האט געוואלט אויספארשן די לאגע פון די איינוואוינער. ער האט געהאט א שמועס מיט איינעם פון זיי, און האט ארויסגעטראגן דעם איינדרוק, אז ער איז א פולשטענדיק נארמאלער מענש און איז אריינגעפאלן אין משוגעים הויז צוליב א טעות אדער צוליב אן אינטריגע.

גייט ער צו א צווייטן, — ערשט דער ערשטער רופט אים אפ און רוימט אים איין א סוד אויפ׳ן אויער:

— רעדט בעסער ניט צו יענעם, — ער איז א משוגענער.

— פון וואנען ווייסטו?

— ער זאגט אז ער איז נאפאלעאן.

— נו, אפשר איז ער טאקע נאפאלעאן, — פרעגט דער אויספארשער פאראינטערעסירט ווידער אין זיין ערשטן סוביעקט.

— וואס הייסט, איר ווייסט גארניט? איך בין דאך דאס נאפאלעאן, און יענער איז פשוט א משוגענער...

* * *

גייען מיר אריבער צום ענין.

וועגן דעם ענין "פארטייאישקייט" און "אומפארטייאישקייט" וועל איך נאך ביי אן אנדער געלעגנהייט רעדן באריכות.

דא וויל איך נאר אנצייגן אויף א מערקווירדיקער לאגע:

אין אמעריקע זיינען דא, וועלן מיר זאגן, א צוויי טויזנט פועלי־ציוניסטן, און אויך אן ערך אזויפיל אידישע סאציאליסטן און קאמוניסטן — לאמיר שוין אפשר אויך צורעכענען א פאר טויזנט פארטייאישע ציוניסטן.

(אין אנדערע לענדער און ביי אנדערע פעלקער איז אפשר די פראפארציע אביסל אנדערש, אבער די לאגע אין פרינציפ איז אן ענלאכע).

און יעדער איינער פון אט די פארטייען שטעלט זיך עס אוועק אין דער פאזיציע פונ׳ם איינציקן נאפאלעאן אינ׳ם אידישן לעבן. אביסל מער ברייטהארציקע פון זיי אנערקענען אויך געוויסע פארדינסטן פאר די אנדערע, — אנערקענענדיק זיי פאר אלעקסאנדער מוקדן׳ס, יוליוס צעזארס, און א. וו.

און אט די קריגס העלדן פירן אן צווישן זיך א פארניכטנדיקן קאמף, און זיינען אפט מער פאראינטערעסירט אין אויסראטן דעם צווייטן, ווי אין עפעס אויפטאן פאר זיך.

און די מיליאנען מאסן, און זייערע שאפנדיקע כחות וואס דריקן זיך אויס אין הונדערטער אנדערע פארמען?

יענע — אויב זיי טראגן אונטער אמביציע צו די "נאפאלעאנען", קאן מען זיי נאך דולדן, — אפילו א גלעט טאן פאר׳ן בעקל און צוזאגן דערפאר עולם־הבא. אויב אבער דאס אויך ניט, דאן זיינען איר אן איבעריקער אויף דער וועלט, א מענש אן א וועלט אנשויאונג, א "געוועזענער", א גייסטיק "דעקלאסירטער", א מענש וואס פלאנטערט זיך בלויז זיי, אונזערע נאפאלעאנען, אונטער די פיס...

איך מיין, אז זיי טוען גוטע ארבעט. אויף וויפל זיי בויען. אבער די נאפאלעאנישע אילוזיע איז א געפערלאכע איינבילדעניש וואס דארף נויטיק באהאנדלט ווערן פון פסיכיאטרען...

* * *

און איצט קאנען מיר שוין פארשטיין, פארוואס ח׳ שאפירא איז אזוי אריין אין צארן פון לייבוש לעהערס רייד:

אים האט זיך פשוט אויסגעדאכט, אז ח׳ לעהרער האט פרעטענדירט אויפ׳ן טיטול נאפאלעאן!

און הערט טאקע ח׳ שאפיראס דיבורים:

"פון וואנען דער דאזיקער בטול צו די צענטראליסטע באוועגונגען פון אידישן לעבן? און פון וואנען דער טאן פון יחסנ׳ישע גאוה און קליינשטעטלדיקער אלץ בעסער ווייסעריי?...

נאטירלאך, ער, ח׳ שאפירא, ווייס טאקע. אבער זיין בעסער־ווייסעריי איז ניט קיין קליין־שטעטלדיקע. זי באזירט זיך דאך אויף "א וועלט אנשויאונג", פעסטגעשטעלט פון בארימטע טעארעטיקער און גוטגעהייסן פון פארטיי־צוזאמענפארן.

און ער האט טאקע דאס רעכט צו באציען זיך מיט דעם גרעסטן בטול און חוזק צו די וואס האבן ניט אזא סארט "וויסן", אזא צוגעגרייטן פארטיקן אמת, — זיי זיינען:

"א קליינער (!! מ.) קרייז פון פארטיילאזיש פאליטיש און אידעאלאגיש דעקלאסירטע אידן, א קרייז פון "געוועזענע"...

יע, זשיטלאווסקי, למשל, איז אן אידעאלאגיש "דעקלאסירטער" איד, א "געוועזענער", — און דער מינדסטער מיטגליד פון דער פועלי־ציוניסטישער פארטיי, וואס קאן קוים דורכלייענען א צירקולאר פון דער הויפט קווארטיר, אדער קאן דאס אויך ניט, איז א גאנצער מענש, אן ספקות, מיט א "וועלט אנשויאונג"!

אשרייך, — ווי וואויל איז אייך, מענשען מיט פארטיקע און פעסטגעשטעלטע אמת׳ן, וואס דארפן בלויז א קוק טאן אין פארטיי שולחן ערוך פאר דער לייזונג פון אלע פראבלעמען, — און ווי ווי איז אונז, וואס א גייסט פון זוכעניש טאטשעט אונזערע מוחות...

אוודאי איז בעסער צו זיין א "גייסטיקער אלרייטניק"!

(שלוס אויף לעצטער זייט)

THE ISRAELITE PRESS
The only Jewish Newspaper in Western Canada.
דאס אידישע ווארט
Office and Place of Business: New Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave. East
Published daily except Saturday and Sunday
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA
Subscription: $6.00 per year
Est. 1910 Phones: 55 409—52 213
Winnipeg — Manitoba

וואס וועגן א "דזשאב" פאר אייער זון און טאכטער?

ביי דער קאנווענשאן פון "קאונסיל אף דזשואיש וזימען" וואס איז לעצטע וואך אפגעהאלטן געווארן אין לאס-אנדזשעלעס, איז דיסקוטירט געווארן דער טרויעריקער פאקט, וואס עס הערשן דיסקרימינאציעס קעגן אידישע ארבעטער און אנגעשטעלטע אין עקאנאמישן לעבן פון די פאראייניקטע שטאטן, און וואס צענדליקער טויזנטער אידישע מיידלאך איבער'ן לאנד קאנען זיך ניט צושלאגן צו קיין שטעלע צוליב זייער אידישקייט.

אז אזעלכע דיסקרימינאציעס עקזיסטירן, און ניט בלויז אין די פאראייניקטע שטאטן, נאר אויך אין קאנאדע, איז קיין נייעס ניט. מיר האבן וועגן אזעלכע געהערט און הערן אפילו ביי אונז, אין וויניפעג. און פון די דאזיקע דיסקרימינאציעס ליידן ניט נאר די אידישע מיידלאך, נאר אויך די אידישע יונגעלייט. מערנישט, פאר מענער איז די פראגע דערוויל ניט אזוי שארף, ווייל זיי האבן בעסערע געלעגנהייטן איינצואורדענען זיך אדער אין די ספעציפיש אידישע "טריידס", אדער ביי זעלבסטשטענדיקע אונטערנעמונגען. פאר מיידלאך איז די פראגע א סך ערנסטער, ווייל זיי זוכן אפטער אפיס ארבעט אדער שטעלעס אין די גרויסע סטארס, און דוקא אויף די דאזיקע געביטן לאזן זיך די דיסקרימינאציעס באזונדערס פילן.

אויב די דאזיקע פאקטן זיינען אונז כמעט אלעמען באקאנט, מוזן מיר אבער זאגן, אז מיר האבן זיי נאך צו ווייניק אויפמערקזאמקייט געשיינקט, און פאקטיש גארנישט ניט געטאן צו באקעמפן די דאזיקע לאגע. דעם "קאונסיל אף דזשואיש וזימען" קומט דערפאר קרעדיט, פאר צוציען די אויפמערקזאמקייט פון דער אידישער עפנטלאכער מיינונג צו דער דאזיקער זייער געפערלאכער לאגע.

עס דארף פאר אונז זיין קלאר, אז מיר טארן עס ניט לאזן אזוי גיין, אויב מיר ווילן ניט דערגרייכן דא צו אזא מצב ווי אין פוילן, וואו אלע עקאנאמישע געביטן ווערן ביסלאכווייז פארמאכט פאר אידן. די מעגלאכקייטן פאר'ן קליינעם און מיטעלן מענשן איינצואורדענען זיך דא ביי א זעלבסטשטענדיקער אונטערנעמונג ווערן, מיט דער אנטוויקלונג פון גרויסן קאפיטאל, אלץ מער באשריינקט, און אונזערע זין און טעכטער נויטיקן זיך אין שטעלעס, — פראפעסיאנעלע אדער ניט-פראפעסיאנעלע, — אדער אין ארבעט-פאזיציעס. — און וואס מער אידישע יונגעלייט און מיידלאך וועלן זיך יאגן נאך די שטעלעס, אלץ שארפער קאן מען דערווארטן, וועלן ווערן די דיסקרימינאציעס.

דאס ווערט פאר אונז דא, אין אמעריקע און אין קאנאדע, דרינגענדיק פראבלעם, און מיר מוזן גלייך אנהויבן זוכן פאר דעם א לייזונג.

מיר וואלטן אפשר געדארפט צוטרעטן צו דער לייזונג אויף א ברייטן נאציאנאלן מאסשטאב, — דורך דעם גרינדלאכן איבערבוי פון דעם גאנצן אידישן עקאנאמישן בנין. אבער דאס איז זייער א קאמפליצירטער סארט לייזונג, וואס קאן ניט געשאפן ווערן אויף א קינסטלאכן אופן. יעדנפאלס איז אזא סארט לייזונג, ווען די אידישע באפעלקערונג זאל שוין זיין פסיכאלאגיש צוגעגרייט צו איר, א זאך פאר דורות.

אויפ'ן מאמענט מוזן מיר זיך דערוויל באנוגענען בלויז מיט באקעמפן די דאזיקע דיסקרימינאציעס מיט וועלכע מיטלען מיר האבן נאר אין אונזער באזיץ. און אויב מיר זיינען בשום-אופן ניט בכח זיי אינגאנצן צו באזייטיקן, קאנען מיר אבער א היבש ביסל אויפטאן, — א דאנק דער גרויסער מאס פון עקאנאמישן און געזעלשאפטלאכן איינפלוס וואס ס'איז אונז געלונגען ביז איצט צו דערווערבן דא אין לאנד, — אפצושוואכן די שעדלאכע ווירקונג פון די דאזיקע דיסקרימינאציעס.

דערצו איז אבער נויטיק צו דערוועקן ביי אונז דעם געזעלשאפטלאכן באוואוסטזיין און אחריות געפיל פונ'ם יחיד פאר'ן כלל. יעעדער אידישער יחיד דארף באגרייפן, אז אויב ער איז אפילו ביי איצטיקן מאמענט פריי פון דיסקרימינאציעס, קאן ער אבער מארגן ווערן א קרבן פון זיי.

קאנקרעט גערעדט: וואס קאנען מיר טאן צו באקעמפן די דאזיקע דיסקרימינאציעס?

עס זיינען דא קריסטלאכע פירמעס, וואס דיסקרימינירן קעגן אידישע אנגעשטעלטע. ווען איינער אדער איינע ווענדעט זיך צו זיי נאך א שטעלע, פרעגן זיי אים אדער זי אן וועגן זייער נאציאנאליטעט, און באלד ווי זיי דערהערן דאס ווארט "אידיש", ווערן זיי זייער גלייכגילטיק צום אפליקאנט, און הייסן אים אדער איר קומען נאך אן ענטפער, — וואס וועט זיין, געוויינלאך, "מיר דארפן שוין ניט".

אזעלכע פאלן זיינען גאר ניט קיין זעלטנהייט, און מיר זיינען זיכער, אז א סך וויניפעגער אידישע יונגעלייט און מיידלאך קאנען אונז דערציילן א סך טרויעריקע דערפארונגען. מיר האבן מורא, אז עס פאסירט אפט, אז אידישע אנגעשטעלטע, וואס האבן צופעליק יא געקראגן אזעלכע שטעלעס (אפשר ווייל זיי איז געלונגען אויף א ווײלע צו פארלייקענען זייער אידישקייט), מאכט מען איינג, צווינגענדיק זיי צו רעזיגנירן.

אזעלכע דיסקרימינאציעס ווערן געוויינלאך באגאנגען אויף אן "איידעלן" אופן, און מען באהאלט זיך דערוויל אויס מיט זיי. פאר אונז וועט אבער ניט שווער זיין אויסצוגעפינען עס, און אויב א גרעסערע אונטערנעמונג האט ניט קיין אידישע אנגעשטעלטע, איז כדאי אלעמאל אויסצוגעפינען די אורזאכן דערפון.

זאלן מיר אויסגעפינען, אז א וועלכע ס'איז פירמע מאכט אזעלכע דיסקרימינאציעס קעגן אידישע אנגעשטעלטע, דאן דארפן מיר איר ענטפערן מיט דער זעלבער מאס, — מיר דארפן פונקט אזוי גוט דיסקרימינירן קעגן איר און ניט טאן מיט איר קיין געשעפטן.

דאס איז גארניט קיין קלייניקייט. צווישן די פירמעס קאנען זיין פאבריקן און "האלסיילס", וואס טוען גרויסע געשעפטן מיט אידישע קרעמער. צווישן זיי זיינען דא אפשר גרויסע "ריטייל" געשעפטן, וואס לייזן הונדערטער טויזנטער דאלאר א יאר פון אידישע קונים.

די אידן זיינען גרויסע געברויכער און גוטע קונים פאר זיך פערזענלאך, אבער אויסער דעם ליגט ביי איצטיקן מאמענט א באדייטנדיקער טייל פונ'ם האנדל אין זייערע הענט, — און עס זיינען דא ווייניק פירמעס, וואס זיינען גלייכגילטיק צום אידישן האנדל.

מיר קאנען אזוי אויסאיבן אונזער איינפלוס אויף זיי און צווינגען זיי ניט צו מאכן קיין אונטערשייד צווישן אידישע און ניט-אידישע אנגעשטעלטע. זאלן בלויז אייניקע פירמעס דערפילן אליין דעם טעם פון דיסקרימינאציע, און עס וועט זיכער האבן א ווירקונג אויף זיי און אויף אנדערע.

דאס דארף זיין אונזער באלדיקע אויפגאבע. עס וועלן זיך געפינען די פאראנטווארטלאכע אידישע קערפערשאפטן, וואס וועלן מאכן די נויטיקע אויספארשונגען, — אבער, ווי מיר האבן שוין געזאגט, איז די הויפט זאך, — דער געזעלשאפטלאכער באוואוסטזיין און דער אחריות געפיל פון יעדן יחיד באזונדער.

מיר וואלטן געווען זייער דאנקבאר צו אונזערע לעזער, ווען זיי זאלן זיך טיילן מיט אונז מיט זייערע פערזענלאכע מיינונגען און פערזענלאכע דערפארונגען אויף דעם געביט. דאס וועט אונז געבן די נויטיקע מאטעריאלן פאר שאפונג פון א קלארן באגריף פון דער לאגע און וועגן די מיטלען וואס קאנען אנגענומען ווערן פאר דער באלדיקער לייזונג פונ'ם פראבלעם.

עס איז נאך דא אויך די פראגע וועגן אידישע אונטערנעמער און זיי- [illegible]

אונזער ארבעט אין קאנאדע

פון הרב יהודה ליב זלאטניק עקזעקוטיוו דירעקטאר פון קאנאדער ציון ארגאניזאציע

איבערבליק איבער דער ארבעט פון דער קאנאדער ציוניסטישער ארגאניזאציע אין פארלויף פון די לעצטע דרייסיק חדשים פארגעלעגט פאר דער צוויי-און-צוואנציקסטער ציוניסטישער קאנפערענץ. מאנטרעאל, 19טן יאנואר, 1930.

געערטע דעלעגאטן: —

איך געפין ניט פאר נויטיק איך צו געבן דא א באריכט איבער אונזערע פאקטישע דערגרייכונגען און וועגן די רעזולטאטן פון אונזער ארבעט אין די לעצטע צוויי מיט א האלבן יאר, וועגן דעם וועט באריכטן* דער קאסירער פון אונזער ארגאניזאציע ה' פיינבערג, און וועגן דעם וועט איר געפינען אלע איינצעלהייטן אין דעם פינאנץ-באריכט, וואס איז פאר אייך צוגעגרייט געווארן, און געפינט זיך אין אייערע הענט געדרוקטערהייט.

איך געפין אויך ניט פאר נויטיק צו רעדן בפרטות וועגן די מעטאדן פון אונזער ארבעט. און צו דערציילן ווי אזוי מיר האבן די רעזולטאטן דערגרייכט, ווייל די ארבעט איז דאך געטאן געווארן **מיט אייך** און די רעזולטאטן זיינען דאך דערגרייכט געווארן **דורך אייך.**

ווען מיר האבן צוזאמענגעשטעלט אונזער פינאנץ-באריכט און איך האב באטראכט די סומען וואס מיר האבן געזאמלט פאר ארץ-ישראל — האב איך געפילט אן אינערלאכן זעלן-דראנג און אן אומבאזיגבארן ווילן אויסצורופן א הויכן "יישר כח" וואס זאל זיך פאנאנדערטראגן און דערגרייכן צו אלע טרייע ארבעטער פאר ציון, וואס זיינען פארשפרייט איבער די לאנגע פיר טויזנט מייל, וואס מען רופט קאנאדע, אין די שטעט און אין די שטעטלאך ווייט און צעווארפן.

איך וויל האפן אז מיין שטים און מיינע ווערטער, אויסגעשפראכן דא אינ'ם יעצטיקן פייערלאכן מאמענט, וועלן זיי אלעמען דערגרייכן, און זיי זאלן וויסן אז ערגעץ וואו ווערט יעדער טאט זייערער פארשריבן און יעדע אנשטריינגונג זייערע אפגעשאצט.

גרויס און נאבל איז די ברייטהארציקייט פון דעם קאנאדער אידישן ביישטייערער-געבער, אבער נאך גרעסער און נאבעלער איז די טריהייט און איבערגעבנהייט פון אונזערע קענוועסער-נעמערס. זיי זיינען דער פונדאמענט פון אונזער גאנצער ארבעט אינ'ם גלות, ווי די חלוצים זיינען דער פונדאמענט פון אונזער ארבעט אין ארץ-ישראל. אן זיי — גארנישט ניט. מיט זיי — אלץ!

ווען איך האב לעצטן זומער געררייזט איבער אייראפע, בין איך געפארן צוזאמען מיט אן אלטן יעגער. ער האט מיר אין לאנגע שעה'ן געשילדערט דאס רייצנדע וואונטערפולע לעבן פון יעגעריי. ווי א מענש גייט ארויס אין דער פרי באוואפנט, ניט וויסנדיק וואס אים דערווארט, ווי ער גייט, ווי ער זוכט, ווי די רויב מיידט אים אויס, באהאלט זיך און אנטלויפט. און אמאל ווערט ער אויך אנגעגריפן און באפאלן. ער גייט פארזיכטיק און זוכנדיק, און פארברייינגט אמאל גאנצע שעה'ן אין פארצווייפלונג אן רעזולטאטן, און פלוצלונג באקומט ער באפרידיקונג פאר אלע זיינע אנשטריינגונגען און מי. שעה'ן האט ער מיר דאס אלץ געשילדערט און ער האט אויך באדויערט אונז אידן ווייל מיר וויסן ניט דעם טעם פון גיין אויף געיעג...

איך האב מיר אבער געטראכט, אז אויב דער גוי מיינט אזוי, האט ער ווי עס ווייזט אויס נאך קיינמאל זיך ניט געטראפן מיט א קרן-היסוד קענוועסער... און ער ווייסט ניט וואס עס הייסט ארויסגיין אין דער פרי באוואפנט מיט ליטעראטור, צירקולארן, טענות, ארגומענטן און רעסיט-ביכלאך. ארומגיין שעה'ן און זען ווי מענשן באהאלטן זיך פאר אים. באפאלן אמאל אויך, שעה'ן גייען אמאל אוועק מיט פארלוירענער מי און אנשטריינגונג פארדרוס און הארצווייטיק און דערנאך פלוצלונג צו לעזן אין א באריכט דאס אלס רעזולטאט פון דער ארבעט זיינען הונדערטער טויזנטער דאלאר געזאמלט געווארן פאר א הייליקן ציל, גרויסע שטרעקעס לאנד זיינען אויסגעלייזט געווארן און גרויסע ארבעט איז מעגלאך געמאכט געווארן!

א דאנק, א הארציקער דאנק אלע געבער, אבער א הימן, א לויב-געזאנג צו די נעמער!

איך באדויער, וואס איך קאן דא ניט דערמאנען די הונדערטער נעמען פון די פריינט פון ציון, מענער און פרויען, וואס טוען אונזער ארבעט מיט אזוי פיל ליבשאפט און טריהייט אין די צענדליקער קהלות פון קאנאדע. איך בין שטאלץ דערמיט, וואס די מערהייט פון זיי זיינען מיר באקאנט פערזענלאך און וואס די גרעסטע צאל פון זיי זיינען מיינע פערזענלאכע פריינט.

איך מוז דערמאנען על-כל-פנים איינע פון אונזערע ווייטסטע און קלענסטע קהלות, וואס האט כשר פארדינט לארבער קראנצן. דאס קליינע עסטעוואן איז שוין אייך אלעמען באקאנט, היינט וויל איך אבער דערמאנען דאס ניט פיל גרעסערע קאמסאק אין סאסקאטשעוואן, וואו די סומע פון $2,612.73 איז געזאמלט געווארן אין איין איינציק יאר. קאמסאק האט גוט געארבעט אויף אלע געביטן, געבנדיק אין איין יאר $220.00 פאר דעם קרן-היסוד, $876.00 פאר דעם יונייטעד פאלעסטיין אפיל, $662.43 פאר דעם עמערדזשענסי פאנד, $666.90 פאר'ן נאציאנאל-פאנד, $131.40 פאר הדסה און $56.00 פאר אנדערע פאנדן. וואלטן אלע קהלות, קליין און גרויס, געגעבן לויט דער זעלבער מאס פער-קאפ, וואלט ארץ-ישראל אפשר אין איין איינציק יאר געקאנט אויפגעבויט ווערן.

איך האב דערמאנט דעם נאמען פון קעמסאק ניט ווייל זיי זיינען אויסנאמען, נאר ווייל זיי זיינען נאבעלע מוסטערן פון דעם טיפ פון א קאנאדער ציון ארבעטער און פון קאנאדער ברייטהארציקייט.

ווען מיר האבן ביי דער לעצטער וויניפעגער קאנווענשאן אונטערגענומען ביישטייערן א מיליאן דאלאר פאר'ן אידישן נאציאנאל פאנד אום אויסצולייזן 50 טויזנט דונאם לאנד [illegible]

צווייפלט צי אוסישקין וועט טאקע קענען די קופענען פאר'ן ציון לאנד באקומען. יעצט שטייען מיר פאר די פאקטן. דער קרן-קימת האט דאס גאנצע לאנד באקומען און קאנאדע האט שוין א האלבן חוב צום נאציאנאל פאנד איינגעצאלט!

מיר זיינען אבער נאך שולדיק דערויף צו דער באנק א חשוב'ע סומע. דער קאסירער, ווייס איך, וועט אייך זאגן אז מיר זיינען שולדיק 157 טויזנט דאלאר. איך קאן אייך אבער זאגן, אז זייט ער האט זיין באריכט אנגעשריבן ביז היינט האבן מיר שוין אפגעצאלט נאך 17 טויזנט דאלאר און מיר זיינען נאר שולדיק נאך 140 טויזנט דאלאר. אבער אויך דאס איז א גרויסע סומע. מיר זיינען אויך דער הדסה שולדיק געלט און דאס אלץ מוז באצאלט ווערן ווי אמשנעלסטן. און מיר וועלן אין שטאנד זיין אונזערע חובות שנעל אפצוצאלן, אויב גייענדיק אוועק פון דער קאנווענשאן וועלן מיר דערפילן אונזער פליכט און אפצאלן און איינמאנען די נאך ניט-באצאלטע "פלעדזשעס" צום יונייטעד פאלעסטיין-אפיל. מיר מוזן אויך זעען אז די אלטעגלאכע ארבעט פאר'ן קרן קימת לישראל זאל ניט פארקלענערט ווערן נאר ווי געהעריק פארגרעסערט ווערן.

עס וויילט מיט אונז יעצט אין קאנאדע איינער פון די אויפריכטיקסטע קרן-קימת ארבעטער אין אייראפע, דר. וויינערם. דר. וויינערם וועט בקרוב ארגאניזירן א ספעציעלן קאמפיין פאר דעם גאלדענעם בוך און פאר די פושקעס.

די צאל פון יחידים און אינסטיטוציעס אין קאנאדע, וואס האבן זיך לעצטן יאר פארשריבן אינ'ם גאלדענעם בוך איז אומגעוויינלאך קליין, בסך-הכל 40 איינשריפטן. דאס באווייזט, אז דער געדאנק פון גאלדענעם בוך איז נאך ניט גענוג באקאנט און ניט פאפולער גענוג אין קאנאדע. אויך די צאל פון באקסעס אין אונזערע הייזער איז ניט גענוג גרויס און די אויסליידיקונג פון די באקסעס קומט ניט פאר מיט דער געהעריקער סיסטעמאטישקייט און פלאנמעסיקייט. דאס אלץ וועט זיך דר. וויינערט באמיען צו פארבעסערן און איך האף אז די ציוניסטן און באזונדער אונזער הדסה, וועלן אים באהילפיק זיין איבעראל. איך בין באזונדערס צופרידן מיט דעם וואס דר. וויינערט וויל דורכפירן א קאמפיין צווישן דער שול-יוגנט

פאר דער פלאנצונג פון א ספעציעלן יער פון צען טויזנט ביימער אין ארץ-ישראל. דאס וועט זיין דער בעסטער וועג צו פאראינטערעסירן אונזערע קינדער — די שול יוגנט — מיט ארץ ישראל און מיט דעם פראבלעם פון אויפבויען און אויפלעבן ארץ ישראל.

וועגן אונזער פראפאגאנדע אין די לעצטע צוויי יאר וויל איך נאר דערמאנען די רייזעס איבער א גרויסן טייל פונ'ם לאנד פון דר. שמריהו לעווין און מארים סעמועל און איך וויל אויך דערמאנען, אז אן ערך 5,000 עקזעמפלארן פון דעם הערצל בוך ארויסגעגעבן דורכ'ן "ניו פאלעסטיין" זיינען בחנם פאנאנדערגעשיקט געווארן איבער גאנץ קאנאדע. מיר האבן אויך לעצטנס געמאכט א פארזוך צו פארשאפן פאר אונזערע חברים די וויכטיקסטע אידישע ביכער אין העברעאיש, אידיש און ענגליש פאר כמעט א העלפט פון נארמאלן פרייז. אויב די דאזיקע אונטערנעמונג וועט דערוועקן אינטערעס ביי א גענוג גרויסן קרייז, האפן מיר די דאזיקע אונטערנעמונג צו פארגרעסערן און פארפעסטיקן.

ווען איך באטראכט די פראקטישע ארבעט פון אונזער ארגאניזאציע אין די לעצטע יארן, זע איך, אז דער סוד פון אונזער דערפאלג ליגט הויפטזאכלאך דעריין, וואס די פירער פון דער ארגאניזאציע האבן געהאט צוטרוי אינ'ם קאנאדער אידנטום און אין זיין איבערגעגעבנקייט צו ארץ ישראל. זיי האבן זיך דעריבער ניט געשראקן פאר גרויסע אונטערנעמונגען און פארפליכטונגען. און ניט קוקנדיק אויף דעם פינאנציעלן שווערן צושטאנד אין געוויסע צייטן, האבן זיי די ארבעט אנגעפירט רעגלמעסיק און די קאמפיינען געהאלטן יערלאך אין די באשטימטע צייטן. אויף דעם וועג מוזן מיר ווייטער גיין. די קאמפיינען מוזן ווייטער פארקומען יערלאך אין די באשטימטע חדשים און מיט צוטרוי און רעגלמעסיקייט פארטזעצן אונזער פליכט.

איך מוז אנווייזן אויף צוויי נייע ביישפילן, וואס קהלות אין מערב קאנאדע האבן אונז געגעבן דורך דעם לעצטן יאר. עדמאנטאן האט איינגעפירט אז דער פלעדזש פון דער קהלה זאל אפגעצאלט ווערן גאנצע הונדערט פראצענט. און וואס יחידים האבן ניט געקאנט באצאלן — האט

די קהלה געזעען גאנץ צו מאכן. און רעדזשיינע האט איינגעפירט ניט מער צו נעמען קיין מויל-פלעדזשעס נאר, פאסט-דייטעד טשעקס, אזוי אז אן ווייטערע מי און ארבעט און קאסטן און אויסגאבן ווערט די סומע איינגעזאמלט.

דאס זיינען צוויי ווערטפולע ביישפילן, וואס איך האף אויך אנדערע קהלות און פאראיינען וועלן זיך באמיען נאכצוטאן.

איך וואלט נאך באדארפט צו ריידן געניגער וועגן דער ארבעט אין דער צענטראלער דיוויזיע און אין דער וועסטערן דיוויזיע, איבער דער ארבעט פון הדסה און פון די הבונים, אבער וועגן דעם וועלן געבן באריכטן די בעסטע דערצו פאסנדע פערזאנען.

איך קום איצט צום שלוס פון מיין באריכט און וויל בעטן די געערטע קאנווענשאן מיר צו שיינקען באזונדער אויפמערקזאמקייט צו דעם פארשלאג וואס איך וויל איצט מאכן.

אין אונזער פינאנציעלן באריכט ווייזן מיר פון איין זייט די איינקונפט פון דער ארגאניזאציע און פון דער צווייטער זייט, די אויסגאבן. אזוי ווי אונזער ציל איז נאר די איינקונפט וואס מיר קאנען האבן פאר ארץ ישראל, באטראכטן מיר אונזער גאנצע אנדערע ארבעט אלס אן אויסגאבע-עקספענס. און נאטירלאך באמיען מיר זיך די אויסגאבן צו מאכן וואס קלענער און וואס וויניקער. און אזוי ווי איר זעען צווישן אונזערע אויסגאבן אויך די סומען וואס מיר האבן אויסגעגעבן אויסצוהאלטן די יאנג דזשודעא ארגאניזאציע און אנצופירן די נאציאנאלע פראפאגאנדע.

אויב יאנג דזשודעא און נאציאנאלע פראפאגאנדע זיינען ביי אונז ניט געווען קיין ציל אן-און-פאר זיך, נאר אויסגאבן, נויטיק פאר אן אנדער ציל, זאל מען זאגן, אום צו פארגרעסערן די הכנסות פון יונייטעד פאלעסטיין אפיל און קרן-קימת, דאן איז נאטירלאך, אז די פינאנץ קאמיסיע און איך זעלבסט האבן עס תמיד געפילט אלס א פליכט די דאזיקע אויסגאבן צו רעדוצירן ביז דעם מעגלאכסטן מינימום.

איך גלויב אבער אז די צייט איז געקומען צו ענדערן אונזער בליק אין דער הינזיכט.

אויב מיר אנערקענען די וויכטיקייט פון צוגרייטן א נייעם דור באלעבט פון גע- [illegible] זיך אום צו קאנען ווירדיק פארטזעצן די נאבעלע טראדיציעס פון זייערע עלטערן.

א אינזל אין מיטל-לענדישן ים, וואו אידן לעבן ווי אין א גן עדן

פון ה. שאשקעס

אין דער ערד וויסנשאפט עקזיסטירט א שטארק באגרינדעטע באהויפטונג, אז דארט, וואו עס געפינט זיך איצט דער מיטללענדישער ים, איז מיט הונדערטער טויזנטער יארן צוריק געווען א בליענדע יבשה, מיט שטעט פון א גאר הויכער קולטור, מיט א פולסירנדען מענשלאכן לעבן. א רייע ערד-ציטערנישן און שפעטער דער מבול האבן אפגעשווענקט די דאזיקע אמאליקע וועלט און פארביטן זי מיט דעם אומפארגלייכלאכן גרין-בלוילאכן שיגל פון מיטללענדישן ים (ים הגדול אדער ים התיכון איז אונזער אלטער ליטעראטור). עס זיינען אבער אין מיטן ים געבליבן צעשאטן א רייע אינזלען, וועלכע בארן זיך אין זון און רייכע נאטור דעקאראציעס, — און אין דער היינטיקער תקופה פון אונזער וועלט האבן די אינזלען געשפילט א באדייטנדע ראלע, אנהויבנדיק פון טיפן אלטערטום און ענדיקנדיק מיט דער נייעסטער געשיכטע.

ארט ביים גיבראלטאר ליגן די באלעארען אינזלען, וועלכע געהערן צו שפאניען און זיינען באוואקסן מיט די פרעכטיקסטע און געדיכטסטע פאלמען-וועלדער, וועלכע קאנען מיט זייער רייץ קאנקורירן נאר מיט די גראציעזע און פאלמען ווייקע טעכטער פון דער אינזל-שטאט אליקאנטא.

און אין מיט'ן ים קעניגט ענגלאנדס געפאנצערטע פויסט — דאס אינזל מאלטע, — מיט זיין אריגינעלער, האלב אפריקאנישער באפעלקערונג, — אין א ראם פון גרויזאמע קריגס-שיפן איינגעפאסט.

און עטוואס צפונ'דיקער שימערט מיט איר שיינקייט, מיט אירע וואולקאנען און — וואולקאנישע טעמפעראמענטן איטאליע'ס דימענט, — סיציליע, דאס אינזל פון פארגליווערטע אין פאמעראנצען זונען-שטראלן און פון בלאנדע ברונעטינס מיט אלגווען אויגן.

נאך מיט צוויי יאר צוריק האב איך אויף מיינער א רייזע באזוכט דעם דאזיקען מערב טייל פון מיטללענדישן ים און טיף אין נשמה אריינגעזאפט דעם צארטן ריח פון מירטן, באנאנען און אלטערטום.

דאס מאל האט מיך אונזער שיף געטראגן איבער די מזרח-טיילן פון דעם ים, דארט, וואו עס קעניגן די אינזלען ראדאס, ציפערן, און קארפו, וועלכע זיינען שטארק איינגעקריצט אין אונזער אידישער מארטירער-געשיכטע.

אזוי ווי אבער אונזער שיף איז א איטאליענישע און איטאליע וויל זיך ארויסווייזן אלס א מער טיכטיגערע קאלאניזאטארישע מלוכה ווי ענגלאנד, — האט מען געוואלט אונזער באזוך פון די דערמאנטע אינזלען פארוואנדלען אין א פרא- [illegible]

מען איינגעטיילט א גאנצן טאג און פאר ציפערן, וואס באלאנגט צו ענגלאנד און קארפו (גריכנלאנד), האט מען געגעבן נאר א פאר שעה און אגב זיינען זיי פון ניט אינטערעסאנטסטן טייל.

אייגנטלאך האב איך אלס געדארפט מורא האבן פאר ראדאס.

דאס איז דאך געווען די פעסטונג פון די מיטלאלטערלאכע קרייץ-צוגן; דא האבן זיי דריי הונדערט יאר נאכאנאנד געהערשט, געבויט זייערע פעסטונגען, וועלכע זיינען נאך גאנץ אומבארירלאך געבליבן ביז'ן היינטיקן טאג; דא האט געבושעוועט דער ווילדסטער האס צו דער אידישער און מוסולמאנישער וועלט.

און אין יענער צייט טאקע איז ארוים א געזעץ: "קיין פוס פון קיין אידן טאר זיך ניט געפינען אויפ'ן אינזל; אויב אפילו א שיף וועט זיך צעברעכן ביי די ברעגעס און א איד וועט וועלן שווימען צו ראטעווען זיך, — זאל מען אים גלייך צוריקווארפן אין וואסער".

און דאך האט מען אונזער שיף אויף וועלכער עס האט זיך געפונען אונטער פארשיידענע פאספארטן א שיין ביסל אידן — גאנץ פיין אויפגענומען, — מיט מוזיק און דעלעגאציעס. א שנור אויטאמאבילן און צוויי פערדיקע קארעטעס האבן אפגעווארט אלע פאסאזשירן, כדי צו ווייזן די גלענצענדע רעזולטאטן פון דער איטאליענישער הערשאפט.

מען דארף דאך געדיינקען, אז איטאליע האט דעם אינזל צוגעכאפט ביי דעם פאר'חלומ'טן טערק אינגאנצן אין 1912 יאר, בעת ער האט זיך געשלאגן מיט די שכנים (און ווען האט זיך דער טערק ניט געשלאגן?) און דעריבער גייט איר אין לעבן אויספיינען זיך פאר דער וועלט און ווייזן, וואס זי האט מיט'ן צונג'לקחנ'טן ביינדל געמאכט.

און אין דער-אמת'ן האט מען דא אריינגעלייגט א ים ארבעט און קולטור, און דעם היסטארישן אינזל מיט זיינע אוראלטע מויערן און מאלעריש-געקליידעטער באפעלקערונג פארוואנדלט אין א באמבאניערקע אויף וועלכע ס'קאן זיך דערלויבן א לאנד, וואס פארמאגט נאר איין אינזל, אבער ענגלאנד וואלט ביי אזא לוקסוס גאנץ שנעל באנקראטירט.

איך לאז איבער די אויטאמאבילן און די קארעטעס, וועלכע קרעמפירן שטענדיק דעם פרייען רייזנדן, און לאז זיך אריין אין די טיפענישן פון שטאט אין דער ריכטונג צום אידן קווארטאל.

יא! ניט קוקנדיק אויף דעם געטראכטן שטריינגן גזירה פון מיטלאלטער, — באוואוינט דאס אינזל א בליענדע אידישע באפעלקערונג פון א מאן פיר טויזנט, [illegible]

עס איז שוין אוונט און מיט גרויסע שוועריקייטן אריענטיר איך זיך קוים אין די פארדרייטע שטיינערנע זעק, וועלכע טראגן דא דעם נאמען גאסן. אויף א ווינקעל, נעבען א סקוועור, שטייט א לעמאנאד-פארקויפער אין א טערקישן פעז און א בונטן כאלאט. צו אים ווענדע איך זיך מיט דער פראגע: "וואו וואוינט דער הויפט רב?" איך האב די פראגע געשטעלט אין א שלעכטן איטאליעניש (פון וואנען זאל איך קאנען א בעסערן?) אבער דער "טערק" ענטפערט מיר גלייך אויף העברעאיש: היהודי אתה? נלכה יחדו אל רבנו. (א איד ביסטו? לאמיר צוזאמען גיין צו אונזער רב). ס'האט זיך אים, ווייסט אויס, אויסגעדאכט, אז איך קווענקעל זיך און וויל זיך ניט לאזן ביינאכט אויף א פרעמדן אינזל מיט א צופעליקן "טערק", מעג ער אפילו ריידן העברעאיש, — עפנט ער שנעל אויף דעם כאלאט און ווייזט מיר א טלית-קטן מיט ציצית פון העלע פאסן. דאס האט מיך איבערצייגט און איך לאז זיך פירן פון לעמאנאדן פארקויפער אין טלית-קטן.

מיר געפינען זיך שנעל אין אידישן קווארטאל, וואו נישט קוקנדיק אויף דער שפעטער שעה זיינען נאך אלע געשעפטן אפן און אויפ'ן גאס זיצן באלעבאטים, אלע כמעט אין טערקישע פעזען אויף די קעפ און אין מזרח קליידונג. אויף יעדן טריט און שריט טישלאך מיט פארשיידענע וואלוטעס. דאס טוישן געלט איז ביי די אידן דא א נעבען באשעפטיקונג צו זייערע פאכן. קראמען פון מאנופאקטור-סחורות, פון גאלאנטעריי, פון אויבסט, — אזוי ווי ערגעץ אין פיאסעטשנע אדער קראסנאוואטאוו. מערניט סחורה איז פאראן מער און די אידן זיינען אנדערש געקליידעט און ריידן אויף א רייע פרעמדע שפראכן. אלע אבער פארשטיין און ריידן העברעאיש. נאך מער איז דאס ארויסצוזען ביי די קינדער, וועלכע גייען שוין אייראפעאיש געקליידעט. באזוכן אינדערפרי די איטאליענישע שול און נאכמיטאג די העברעאישע מיט א גרויסן רעליגיעזן פראגראם.

אויפ'ן וועג צום רב ווערן מיר ווארים באגריסט פון אונזערע ברידער און באגלייט פון צענדליקער קינדער. דערגרייכן מיר ביז צו א צוויי-שטאקיגער ציבטיקער געביידע, וואו פון א סך יארן וואוינען די הויפט-רבנים פון ראדאס.

איך דארף באמערקן, אז מיט מיר צוזאמען געפינט זיך אויסער מיין אידישער חבר, אן אדוואקאט, אויך א פוילישער דאקטאר פון בידגאשטש, באקאנט דארט אלס ניט איבעריק אידן-פריינטלאך. אבער ווי נאר ער דערהערט, אז מיר לאזן זיך [illegible]

עס פארכאפט אים די עקזאטישקייט פון אידישן מזרח און ס'דוכט זיך אים, אז ער בייט זיינע איבערצייגונגען.

מיר גייען שטיל ארויף אויף די שטיינערנע טרעפ און מען פירט אונז אריין אין א ווארט-צימער אויסגעהאנגען מיט פערסישע דיוואנען און מיט א שטיינערנער פאדלאגע פון רייכער מאזאאיק. אויף די ווענט א גאלעריע פארטרעטן פון וואונדערבאר שיינע אידישע זקנים אין מזרח-טראכט, מיט אורדענס אויף זייערע ברוסטן; ווי מיר דערוויסן זיך שפעטער, זיינען דאס די עלטערן און אור-עלטערן פון אונזער רב, וועלכער איז שוין דער פינפטער רב פון ראדאס לויט דער גלייכער ליניע.

צו אונז גייט ארוים א פרוי א מיטעלע יארן און אין א ריינעם פראנצויזיש דערקלערט זי אונז, אז דער רב וועט באלד קומען.

עס דויערט ניט קיין פינף מינוט און אין טיר באווייזט זיך א פיגור, וועלכע מיר וואלטן געהאלטן פאר א דערשיינונג פון יענער וועלט, ווען ניט דאס געפיל פון ווירקלאכקייט: א הויכער אלטער מאן מיט א זילבערנער בארד, אפשר פון א יאר ניינציק, אנגעטאן אין א זילבערנעם היטל, ווי עס טראגן די פראוואסלאווע מיטראפאליטן, אין א לאנגן כאלאט פון זילבערנער לאמע, מיט וועלכן ס'קומען זיך צו נויף די פעדים פון זיין ווייסער בארד. א ווייכער קוק פון א תלמיד חכם דרינגט דורך אונזער גרופע; ער הויבט אויף די הענט איבער אונזערע קעפ צו א ברכה. דער ערשטער בויגט זיך אין דער בידגאשטשער פוילישער דאקטאר. נאכהער טוען מיר אויך דאס זעלבע.

דער רב, ר' אליהו ישראל, רעדט פארשטייט זיך א גוטן העברעאיש. כדי אבער דאס געשפרעך זאל זיין אן אלגעמיינעם גייט ער גלייך איבער אויף פראנצויזיש. ער דערציילט אונז וועגן זיין עדה, איר מאטעריעלער און גייסטיקער לאגע. אין אלגעמיין איז ער צופרידן. אידן האבן דא פרנסה, ווערן פאליטיש שטארק געשטיצט פון די איטאליענער, וועלכע שפילן זיי אביסל אויס קעגן די טערקן און גריכן. די יוגנט לערנט זיך גערן איטאליעניש, גריכיש, פראנצויזיש און העברעאיש. דערצו רעדט מען צווישן זיך שפאניאליש.

דער רב לאזט זיך שפעטער אריין אין א וויכוח איבער רעליגיע מיט אונזער פוילישן דאקטאר און דערוויל געניסן מיר פון געשמאקע איינגעמאכטס מיט עקזאטישע פרוכטן, וועלכע ס'טיילט אונז גאסטפריינטלאך צו די רבי'צען.

מיר פארבראכטן [illegible]

אונטער א פאלשער מאסקע

א העכסט סענסאציאָנעלער ראָמאַן פון איבערגעבנהייט און באטרוג, פון ליבע :: :: און האס :: :: פון ש. ל.

(פארטזעצונג)

מיט די ווערטער האָט זי אים איבער־געגעבן איר געלט טאש, אין וועלכער עס האָבן זיך געפונען צוואנציק טויזנט גול־דען, און דער גראף האָט זיך פון פארגע־ניגן שטילערהייד געריבן די הענט.

אָבער ווי גליקלאך עס זיינען געווען דער גראף און פרוי מאריאני, אזוי אומ־גליקלאך האָט זיך געפילט דאָס צווייטע פארל, חוה מאריאני און דעם פארקליי־דעטן באראן (ליידי דאדלי).

חוה האָט שוין מיט אומגערולד גע־ווארט אויף דעם טאג ווען זי וועט הייר־אטן און זיין פאראייניקט מיט איר גע־ליבטן מאן. ליידי דאדלי דאגעגן, האָט שוין געוואָלט, אז עס זאָל נעשען אן ענ־דע צו דער קאָמעדיע — אן וואָס שנע־לער זיך שיידן פון איר כלה.

אָבער וועגן אפשאפן פון בערלין האָט דער גראף גאָרניט געדיינקט. עס זעט אויס, אז ער האָט דאָ געהאט א געהיימן צוועק פון וועלכן אויף ליידי דאדלי האָט ניט געוואוסט.

אויף שטונדען לאנג פלעגט דער גראף אוועקגיין אליין און פארברייגגען אין די נידעריקסטע פלעצער, וואו עס פלעגן זיך פארזאמלען געפאלענע פרויען און גנבים, און דאָ האָט ער זיך ערשט געפילט אין פולער פרייהייט. דען ליידי דאדלי איז אים שוין לאנג נמאס געווארן און ער האָט געוואָלט פון איר לויז ווערן, און פאר פרוי מאריאני האָט ער זיך געמוזט היטן אום אין אירע צערטלאכקייטן זאָל זי ניט באמערקן אז ער טראגט א פאלשע בארד מיט א פארוק, וואָס דאָס וואָלט זיכער אויפגעוועקט איר פארדאכט.

און דארום פלעגט ער זוכן שטענדיק א געלעגענהייט צו זיין אליין אין האָס געווכט זיין פארגעניגן אין די נידעריקע פלעצער.

אין איין פלאץ אזעלכן, אין א קאפע הויז פון ביליקן פארט האָט ער דערזעגן א שיינע בלאנדינקע.

זי איז אים פארגעקומען באקאנט, ער האָט איר ערגעץ געזעען — אָבער וואו? די בלאנדינקע, אויף וועלכער עס איז געווען צו דערקאָנען, אז זי איז אויך איי־נע פון די געפאלענע, וואָס האנדלען מיט זייער קערפער, האָט אים אויף דערקאָנט.

טראָץ זיין מאסקע, זי איז צוגעקומען צו אים און האָט געזאָגט אין ענגליש: — "גוטן אָוונט, גראף וואָלף, ווי גייט עס אייך, און וואָס טוט איר דאָ אין בער־לין?"

דער גראף איז געווארן בלאס. ער האָט שנעל אָנגעכאפּט די האנט פון דער פרוי־ענצימער און געזאָגט שטיל:

— צום טייוול, — ווער זייט איר? דערמאָנט־ניט מיין נאָמען אזוי הויך:

די פרוי האָט צופרידן געשמייכלט. — איר זייט א שיינער מאן, הער גראף, — האָט זי געענטפערט מיט אן אויסגעלא־סענעם שמייכל, — און איך בין ניט די ערשטע, אין וועמעס הארצן דער באריומ־טער פרויען יענער האָט אָנגעצונדן א הע־לישן פייער. וואָס זאָל איך לייקענען, גראף, איך ליב אייך.

דער גראף איז געווען צעמישט. דאָך האָט ער פארשטאנען, אז פארלויפיק דארף ער פאר איר ניט מורא האָבן; דען זי איז אין אים פארליבט.

— אָבער ווער זייט איר? — האָט ער געפרעגט.

—איך בין דאלי. איר געדייענקט דאָך געוויס אייער דיינער ברונא. נו, האָב איך אייך געזעען איינמאָל אין רעסטאָראן און דעם צווייטן מאָל אויפ'ן שיף, מיט ווער־כער מען האָט אוועקגעפירט . . .

דער גראף האָט איר ניט געלאָזט ענ־דיקן. ער האָט זיך יעצט אלעס דערמאָנט און האָט געפרעגט: — ווי קומט איר אהער, און וואו איז ברונא?

— איר ווייניקט דאָך אים, וואָס פאר א פרייער פויגל ער איז. שטענדיק גע־ווען, — האָט דאלדי געענטפערט, — מיר וואָלטן געקאָנט לעבן גאנץ גליקלאך מיט דעם געלט, וואָס מיר האָבן געקראָגן פון אייך, הער גראף, ווען מיר האָבן אוועקגעפירט אייער פרוי עלען, אָבער דאָ האָט זיך ברונא'ן געוואָלט ארויפ־שטייגן צו הויך. ער האָט אָנגעהויבן צו שפּיל אין די דייסעס און האָט פאר־שווענדעט פיל געלט, אום צו האָבן א צוטריט אין די אריסטאָקראטישע קרייזן, ביז מיר זיינען געבליבן אן דער גרעס־טער נויט.

—ער האָט דאן געשריבן צו אייך בריוו בעטנדיק געלט, אָבער אלע בריוו זיינען געקומען צוריק מיט דער באמער־קונג פון פאסט, אז איר האָט פארלאָזן די שטאָט. עס איז דאן געבליבן דער איינ־ציקער וועג אז איך זאָל פארדינען געלט דורך מיין שיינקייט.

— עס פלעגן צו אונז קומען די רייכ־סטע הערן, ברונא האָט אויך איינגעריכ־טעט א שפּיל פלאץ, וואו מען פלעגט שפּי־לען אין קאָרטן. אלעס איז גוט געגאנגען ביז איינער פון זיי געפט וואָס האָט פאר־לאָרן אין קאָרטן 100 טויזנט מארק, האָט געמאכט א לארם אז מען האָט אים באשווינדלט. ברונא איז ארעסטירט גע־ווארן און איז פאראורטייילט געווארן צו דריי יאָר געפענגניש.

זייט דאמאלסט האָט אויך מיט מיר אנגעהויבן צו גיין אלעס קאפּויר, די פּא־ליציי האָט קאָנפיסקירט אלעס אין אונ־זער הויז, און איך מוז יעצט זאָרגן פאר זיך.

דער גראף האָט זיך קוים צוגעהערט צו אירע רייד, דען וואָס איינגנטלאך גייט אים אן די דאָזיקע פרוי, די הויפּט זאָך וואָס אים האָט אינטערעסירט איז וואָס עס איז געווארן פון עלען, ער וואָלט געוואָלט דערפארן פון איר נאָך אייניקע זאכן, וואָס זיינען פאָך אים ווי־כטיק, אָבער ניט דאָ איז דער פלאץ צו רעדן, און ער האָט דארום מיט צופרידנהייט אָנגענומען דאלי'ס איינלאדונג, אז ער זאָל איר באגלייטן אין איר וואוינונג, וואו זיי קאָנען זיך אומגעשטערט פארברייי־גען.

זייענדיק געוואוינט צו איר שענדלא־כער פּראָפעסיע, האָט זי געגלויבט אז דער גראף איז געקומען אין איר צימער צו פארברייגגען מיט איר און זי האָט אים צערטלאך אומגעארמט; אָבער דער גראף האָט זיך ארויסגערייט פון איר ארעמס. — ניט איצט, — האָט ער גע־זאָגט, — פיליייכט אן אנדערש מאָל. וואָס איך בין געקומען איצט איז אויסצונעפי־נען וואָס עס איז געווארן פון עלען'ען.

דאלי האָט זיך געפילט טיף באליידיקט וואָס ער האָט איר צוריקגעוויזן, און זי האָט בייז אויסגערופן: — מיר קימערט ניט וואָס איר ווילט אויסגעפינען, און אויב דערפאר אליין האָט איר מיר ניט געראדפט אוועקפירן פון קאפע הויז. איך האָב מיין צייט ניט גע'גנב'עט.

דער גראף האָט פארשטאנען אז ער האָט געמאכט א פעלער, ער האָט ארויס־גענומען א הונדערט מארק אסיגנאציע און געבנדיק עס דאלי'ן, האָט ער געזאָגט: — נו, איצט ביזטו צופרידן?

איר געזיכט איז ווידער געווארן פריינטלאך, און באהאלטנדיק די אסיג־נאציע אין איר בוזיס, האָט זי געזאָגט: — איר ווילט עפּעס פרעגן הער גראף?

— איך וויל וויסן, וואָס עס איז גע־ווארן פון מיין פרוי עלען, וואו איז זי איצט?

— עס איז ניטאָ וואָס צו דערציילן — האָט דאלי געענטפערט, — זי איז טויט און איר קאָנט אונז דאנקבאר זיין וואָס איר זייט לויז געוואָרן פון איר. — מער האָב איך גאָרניט וואָס צו דערציילן.

דער גראף האָט פארשטאנען אז דאָ־לי האָפט יעצט אויסצופרעגן פון איר געלט, זי וויל אים ניט דערציילן אלעס וואָס אים אינטערעסירט און אום צו קאָ־נען פון אים פרעגן געלט.

ער איז דארום פלוצלונג געווארן צו איר פריינטלאך און האָט איר אָנגעהויבן ארויסצוציינן זיין ליבע וואָס עס האָט דאלי'ן זייער גליקלאך געמאכט.

אָבער זי איז געווען פארזיכטיק און האָט איר געהייניש ניט געוואָלט אים דערציילן. זי האָט זיך דארום רואיק גע־לאָזט זיך צערטלען פון דעם גראף און האָט אים דאן באשטעלט אויף אן אנדער אָוונט — זי וועט אים באגעגנען אין א טעאטער.

און ווען דער גראף איז ארויסגעגאנגען האָט דאלי געשמייכלט, זי האָט געוואוסט אז זי האָלט דעם שיינעם מאן אין אירע הענט, און אירע געדאנקען האָבן איר געמאָלן א שיינע צוקונפט, ווען זי וועט ווערן זיין פרוי און וועט ווערן א גרע־פין.

קאפּיטל 58

צווישן ליבע און האס

לייטענאנט בורטאנ'ס וואונדן, וואָס ער האָט געקראָגן פון דעם טיגער האָבן זיך שנעל פארהיילט, און אין אייניקע טעג צייט האָט ער שוין געקאָנט פארקאָן זיין כעס און זיך צוריקקערן צו זיין נארנר־זאך.

אין די דאָזיקע עטלאכע טעג וואָס לייט־טענאנט בורטאן האָט זיך געפונען אין דעם געצעלט פון ערגאר'ן, זיינען די ביידע מענער, ערגאר און בורטאן, גע־ווארן אמת'ע פריינט. עס האָט זיך צווי־שען זיי אויפגעקעלערט די שענדלאכע אינטריגע וואָס פלארענס האָט צוגישן זיי אויפגעשפּילט, און לייטענאנט בורטאן איז געווען אזוי גוואלטיק אויפגערעגט, ווען ער האָט דערפארן פלארענס'עס אמת'ן כאראקטער, דאָס ער האָט געשיקט זאָגן דער שיינער פלארענס אז ער וויל פון איר מע רניט וויסן, און אז ער וועט זיך מיט מער ניט באגעגענען.

איינגנטלאך איז ערגאר געווען צופרידן וואָס בורטאן איז אוועקגעפאָרן, דען יעצט איז ער אומגעשטערט און קאָן זיך אי־ן בערגעגן צו זיין פלאן צו ראטעווען די געהיימניספולע פרעמדע פון די הענט פון די טהוגס.

זיין פלאן איז געווען אז סאלימאן זיין דינער, זאָ לאָזן ארייגברייגגען אלס א מיטגליד אין דער געהיימער געזעלשאפט פון די פאנאטישע מערדער באנדע און אויף אזא אופן וועט אים געלונגען צו רע־טען די פרעמדע.

ער האָט שוין געוואָלט פארטרויען זיין פלאן סאלימאן'ען, אָבער אין דעם טאג איז עס געווען אוממעגלאך, דען עס איז געווען א גרויסער יום־טוב אין לאגער. עס זיינען דורכגעפאָרן בארומטע אינדישע קאָמעדיאנטן, און דאָס איז געווען א פּאָ־סיטיוג וואָס מען האָט עס אָפּט ניט גע־קאָנט זעען אין דעם געדיכטן וואלד.

דעם טיפסטן איינדרוק אין דער קאָמע־דיאנטן טרפּע האָט געמאכט די טענצער־קע, וועלכע אין געווען באקאנט אלס אר־ראנגא. דער שטערן פון אינדיע.

מען רימט איבעראל די אינדישע פרוי־ען פאר זייער גרויסער שיינהייט, אָבער עס איז קיין צווייוויל, אז אוראנגא איז געווען איינע פון די שענסטע מיידלאך אין אינדיע.

איר שלאנקע פיגור, דער אויסדרוק פון איר איידל געשניטענעם שטאָלצן פּנים און אירע מאנדל פארשליידערטע אויגן, וואָס האָבן דאָך געבליצט ליידנשאפט־לאך, האָבן געקאָנט באַצויבערן דעם שטארקסטן מאן.

און ווי האָט זי געטאנצט?

ווי איידל זיינען געווען אירע באוועגו־נגען, און וועלכע זי האָט, ניט ווייניק אירע פיס געטאנצט מיט איר קערפּער אליין. אירע באוועגונגען זיינען געווארן אלץ ליידנשאפטלאכער, די האר האָבן זיך פאנאנדערגעלאָזן און זי האָט זיך אָנ־געהויבן דרייען ארום זיך אליין ווי א שטורם ווינט.

אלע צוקוקער זיינען געווען אזוי אי־ר־בערראשט און קיינער האָט ניט געוואגט הויך צו אטעמען.

דעם טיפסטן איינדרוק האָט זי גע־מאכט אויף דזשאנ'ען, איר עלעמענטארע ווילדע שייקייט האָט אויף געווירקט ווי אן עלעקטרישער שלאג.

און ווען זי האָט געענדיקט איז ער גע־בליבן זיצן ווי א פאר'חלומ'טער און איז געווען אזוי ווי צוגעשמידט צו זיין ארט.

אויף ערגאר האָט די נאָכט ניט גע־קאָנט איינשלאפן. אָבער ניט ווייל די שיינקייט פון דער טענצערקע האָט אויף אים אזוי שטארק געווירקט. דען זיין אייזערנער כאראקטער האָט אים געשיצט קעגן אזא נסיון, אָבער אים האָט אימער געמאטערט דער געדאנק וועגן דער אומ־גליקלאכער פרעמדער. עס איז געווען נאָר דריי טעג, ווען לויט די דערקלערונג פון סאלימאן מוז זי געבראכט ווערן אלס אפּ־פער צו דער בלוטיקער געטין.

אויף מארגן, ווען ערגאר האָט פארגע־לייגט זיין פלאן פאר זיין אינדרישן דינער, איז סאלימאן געווארן טויט' דערשראָקן,

— דאָס איז דיין זיכערער טויט, סאהיב, — האָט דער געטרייער דינער אויסגע־רופן, — מיט אייניקע יארן צוריק האָבן אייניקע ענגלישע אפיצערן אויף געוואָלט טאָן דאָס זעלבע, אָבער מען האָט זיי דער קאָנט און מען האָט זיי אלעמען אויסגע־קוילעט.

(פארטזעצונג קומט)

א געשיכטע מיט א אידיש מיידל

פון קראָקא שרייבט מען:

די וועלט רודערט איצט מיט דעם טאג־טעלאכן פארשוואונדן פון מיידלאך, און דאָס ספּעציעל אין דייטשלאנד, וואו מען האָט אויפגעדעקט פארשיידענע דערמאָר־דונגען פון פרויען, און עס קאָכט איצט מיט דעם געהייטענינספּולן מערדער פון דיסעלדארף, וועלכער דערציילט דער פּאָ־ליציי וואו און ווען און וועמען ער האָט דערמאָרדעט, און דאָ ווייזט זיך ארויס אז זיינע באהויפּטונגען זיינען ריכטיק.

דערפאר איז גאָר קיין חידוש ניט, וואָס אין קראָקא האָט ארויסגערופן א גוואלדיי־קען אינטערעס און א גרויסע באאומואר־קונג דאָס פארשווינדן ווערן פון א אידיש מיידל אן ידער שפּור.

די מעשה דערפון איז די פאָלגנדע:

דאָס 13־יאָריקע מיידל ב. פון דיט־לאָווסקא גאס, האָט אנומלט גייענדיק א היים ביינאכט פון דער שול, געבעטן איר חבר'טע, וועלכע האָט איר באגלייט א היים, זי זאָל איר האלטן די ביכער.

צוקומענדיק צום שטוב האָט די חברטע איר געוואָלט געבן די ביכער, זי דאגעגן האָט זיי ניט געוואָלט נעמען. פארקערט, זי האָט געבעטן די חבר'טע זי זאָל נעמען די ביכער צו זיך א היים און צו מארגנס אין דער פרי וועט זי קומען צו דער חבר־טע און זיי וועלן צוזאמען לערנען. די חבר'טע האָט דערצו מסכים געווען, האָט זיך אָפּגעזעגנט, און דאָס מיידל איז אריין אין טויער פון הויז, וואו אירע עלטערן וואוינען.

זי איז אָבער ניט ארייגגעגאנגען מער אין שטוב פון אירע עלטערן. די עלטערן זיינען געווארן זייער אומרואיק ווייל זיי־ער קינד האָט קיינמאָל ניט געהאט די גע־וואוינהייט צו קומען שפּעט, זיי האָבן זי אָנגעהויבן ארומזוכן ביי חבר'טעס, קרו־בי סאון באקאנטע, — אָבער אָן דער־פאָלג.

זיי האָבן דאָס קינד אינערגעץ ניט גע־קאָנט געפינען.

זיי זיינען געווארן אומרואיק, געמאָלדן דער פּאָליציי, וועלכע האָט באלד אָנגע־הויבן ענערגישע אקציעס צו געפינען דאָס דער גאס.

אָבער ביז איצט זיינען אלע באמיאונ־גען זי צו געפינען געווען אומזיסט.

עס גייען ארום אין קראָקא פארשיידע־נע לעגענדן וועגן דעם, אז מען האָט לעצ־טענס געזאָלט באמערקן פארדעכטיקע פארשיינען, וועלכע זיינען אין דער געגנט נאָכגעגאנגען און נאָכגעשפּיאָנירט פאר־שיידענע מיידלאך. אן אנדער קלאנג אז דאָס מיידל זאָל האָבן געווען ברונז אין דער היים מיט די עלטערן, און עס איז מעגלאך זי זאָל האָבן עפּעס שלעכטס גע־טאָן צו להכעיס די עלטערן. דער פאל האָט ארויסגערופן א שטארקע מורא ביי די קראָקאָווער עלטערן, וועלכע לאָזן די קינדער ביינאכט אליין ניט ארויס אויף מיידל.

אומזיסטיקער ווייטיק!

אייניקע מענשן נעמען אן שמערצן פאר גוט.

זיי לאָזן א פארקילונג "נייז זיין וועג".

זיי ווארטן אז זייערע קאפּשמערצן "וועלן זיך אויסשטיין".

אויב זיי ליידן פון נערוו־שמערצן אדער פון נייוראלגיס, האָפן זיי צו פילן בעסער אינדערפרי.

אין דער זעלבער צייט ליידן זיי אומזיסטע שמערצן. אומזיסטע דערפאר, ווייל עס איז דאָ א קענניסיל. אספּירין טאבלעטס גיבן שטענדיק מאָמענטאלע הילף. פון פארשיידענע שמערצן וואָס מיר האָבן אמאָל געדארפט דורכטראָגן, אויב דער ווייטיק האלט אָן, זאָלט איר זיך ווענדן דעם בארעמען מיט א דאָקטער.

פארהיט אויך פון א סך שמערצן און אומבאַ־קוועמלאכקייט דורך די פיל איבערצייגנטע נוצן פון אספּירין. אספּירין איז זיכער, שטענדיק דאָס זעלבע. אין אלע דראָג סטארס מיט פולשטענדיי־קע אָנווייזונגען.

BAYER ASPIRIN

TRADE MARK REG.

א באוויז פון דעם פּובליקומס צוטרוי

נייע אינשורענס ארויסגעגעבן

1919 $39,337.673.
1924 $60,440,136.
1929 $93,396,730.

אינשורענס אין קראפט

1919 $139,386,731.
1924 $281,092,860.
1929 $504,481,203

עסעטס

1919 $29,355,630.
1924 $53,003,731.
1929 $99,435,576.

טאָטאל אינקאָם

1919 $7,213,423.
1924 $14,297,913.
1929 $28,064,221.

דיווידענטן צו פאָליסיהאָלדערס

1919 $437,304.
1924 $1,044,650.
1929 $2,513,344.

THE MANUFACTURERS LIFE INSURANCE COMPANY

ESTABLISHED 1887

Branch Office: 300 Huron & Erie Bldg., Winnipeg
W. A. KENNEDY, C.L.U., Branch Manager
M. WAISMAN, General Agent

BRANCH OFFICES IN CANADA, UNITED STATES, GREAT BRITAIN, INDIA, AFRICA, ASIA, JAPAN, PHILIPPINES, HAWAII, WEST INDIES, CENTRAL AND SOUTH AMERICA

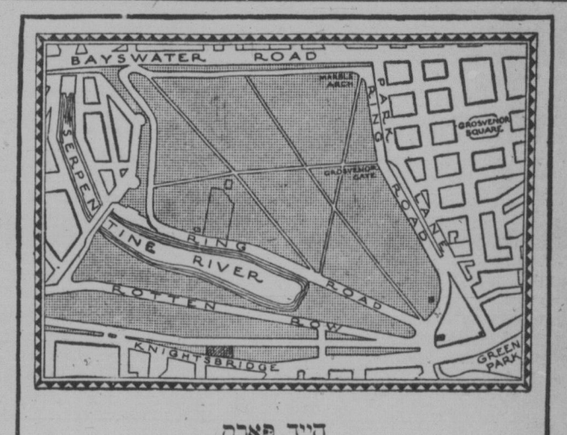

הייד פארק
ארום וועלכן די אלטע לאנדאן
איז געבויט

HYDE PARK
LONDON
DRY GIN

ארום וועלכן
די בעסטע קאקטיילס
זיינען געבויט

25 אונ. $2.50 40 אונ. $3.75

GOODERHAM & WORTS LIMITED
TORONTO
Canada's Oldest Distillery.

THE TRADERS TRUST COMPANY

אפיציעלע אסייניס, עקזעקיוטארס, אדמיניסטראטארס, פינאנציעלע אגענטן

4טער פלאר, יוניאָן טראסט בילדינג טעלעפאָן 26 892

פארברייגגט פרייטאָג טעג
אויף דעם
פּאַסיפישן כרעג
פארט

CANADIAN NATIONAL RAILWAYS

צוריקקער
פון ווייניפּעג
$75.60

ניידעריקע פּערס
צוריקקער ביז דעם
15טן אפריל

וואנקאָווער
וויקטאָריא
ניו זועסטמינסטער

טראוולט דורך וואנקאָווער צו קאליפאָרניע

קומט אין דעם קענעדיען נעשאנאל טיקעט אפיס
N. W. cor. Main and Portage (Phone 847 442), or Depot Ticket Office (Phone 847 363).

איר וועט גלייכן אונזער קאוסט טריין—מאָדערנע איינריכטונג, ראדיאָ און א. וו.

אידישע העלדן

שפּאַנענדער ראָמאַן פון'ם אידישן לעבן
אין דער צייט פון דער גרויסער מלחמה

פון י. נ.

(פאָרטזעצונג)

— און וועז איך וואָלט דיר זאָגן אז דו געפלסט מיר אויף, — שמולקע ? — האָט די פאַנענקא א פרעג געטאָן און האָט זיך צוגעבוינען אזוי נאָענט, דאָס ביטעל האָט דערפילט איר ווארעמען אטעם אויפ'ן געזיכט.

— וואָס רעדט איר פאַנענקא ? — האָט ביטל אויסגערופן דערשראָקן, — פאַרגעסט ניט, אז איר זייט א שטאָלצע אריסטאָקראַטקע, די טאָכטער פון פאַן קאַנוויצקי ! איך בין איצט א סאָלדאַט און נאָך פון דעם פאַראכטעטן אידישן פאָלק !

— היינטיקע צייטן איז עס ניט קיין נייעס, אז א רייכע מיידל אנטלויפט מיט אן אָרימען דינער, — האָט די שיינע פאַליאַטשקע געענטפערט געענפערט, — און איך וויל אויך ניט זיין בעסער פון פאַן אריסטאָקראַטקעס. איך זאָג דיר, שמולקע, איך ליב דיר און דו וועסט זיין מיינער. גיב מיר א קוש !

אין ביטל'ס געזיכט האָבן זיך געביטן אלע פאַרבן. די לאַנגע איז געווען אזא אומערטרעגלאַכע, אזא געפערלאַכע, דאָס די האָט געוואָלט אויפשפּרינגען און אַרויס לויפן פון צימער, אָבער אירע גלידער זיי־נען געווען אָנגענאָסן מיט בליי. דאָס, וואָס זי האָט דאָ איצט געהערט און אי־ערגעלבט איז איר פאַרגעקומען אזוי ווילד, אזוי אומגעוויינלאַך, דאָס זי האָט פאַרלאָרן יעדע פייאיקייט צו דיינקען און איז געזעסן ווי פאַרגליווערט.

אנב־אורחא

(שלום פון זייט 1)

איך פאַרזיכער, אז איך רייד דאָ ניט אין נאָמען פון דער קולטור־נעזעלשאַפט, — אז זאָל דאָס ניט אָנגענומען ווערן ווי אן ארגומענט קעגן איר ; איך האָב שטענדיק באַקעמפט אָט די לעכערלאַכע איינבילדעניש פון די פאַרטייאישע, אנערקענענדיק זייערע פאַרדינסטן, דאָרט וואו זיי האָבן, אין מיין מיינונג אועלכע. די אויפגאַבע פון דער קולטור־געזעל־שאַפט איז א גאַנץ אנדערע. און וועגן דעם וועל איך פאַרענדיקן מאָרגן.

DODD'S KIDNEY PILLS
FOR ALL KIDNEY DISEASES
BACKACHE
BLADDER TROUBLES
RHEUMATISM
NUMBER 4087 THE PROPRIETARY

פאַר איבער א דריטל יאָרהונדערט זיינען דאָדס קידני פּילס אנערקענט געוואָרן ווי א רפואה פאַר רוקן־ברעכע־ניש, רומאַטיזם, פענכער טראַבלס און אלע אנדערע קראַנקהייטן פאַראורזאַכט פון פעלערהאַפטע נירן. צו באַקומען ביי אלע דילערס פאַר 50 ס. א באַקס, אָדער 6 באַקסעס פאַר $2.50. אָדער דירעקט, ווען איר שיקט צו דעם פּרייז, פון

THE DODDS MEDICINE CO. LTD.
Toronto 2, Ont.

און פלוצלונג האָט די שיינע פאַליאַטש־קע איר אומגעאַרמט. איר פעסט צונע־דרוקט צו איר הויכן און פולן בוזים און האָט באַדעקט איר נעזיכט מיט גלייענדע קושן.

ביטל האָט זיך ניט געווערט. זי איז געווען אזוי ווי אין אן אָנמאַכט. נאָר איר שיינע געשטאַלט איז געוואָרן איינגע שרומפּען און זי האָט זיך איינגעהויערט אין איר סאָלדאַטסקן מונדיר, אזוי ווי זי וואָלט געוואָלט פאַרהיטן, דאָס די פאַלענ־קא יאַדוויגא זאָל ניט אנטדעקן איר ווייב לאַכקייט.

— דו הערסט שמולקע, איך ליב דיר און איך וויל, אז דו זאָלסט מיר אויך ליבן, — האָט די ליידנשאַפטלאַכע פאַ־נענקא געמורמלט, — מיר וועלן ביידע נעמען פון לעבן, וואָרום וואָס קומערט מיך, אז דו ביסט א איד ? אויב אונזע־רע פּוילישע אריסטאָקראַטן מעגן ליבן זשיראָוועקס, און אויב אונזער גרויסער קעניג קאַזמיר האָט געמעגט מאַכן פאַר א מיידל די שיינע אסתר'קע, טאָ מעג איך, א פּוילישע אריסטאָקראַטקע, ליבן א אי־דען. דו נעהערסט צו מיר, שמולקע, און מיר וועלן ביידע זיין גלוקלאַך.

זי האָט געוואָלט דערדן נאָך. אָבער אין דעם דאָזיקן אויגנבליק האָט זיך דערהערט א פאַרדעכטיקער גערויש הינטער דער טיר.

— אום גאָטעס ווילן, פאַנענקא, מען באַוואַכט אונז ! — האָט ביטל געמור־מעלט, מיט גוואַלד זיך אַרויסרייסנדיק פון די אָרעמס פון דער פאַרליבטער יאַד־ווינגאַ, — הערט איר ניט אז אימיצער שפּאַצירט אונז ?

יאַדווינגאַ איז אויפגעשפּרונגען. זי האָט געעפנט די טיר און איל איז אין ערשטן אויגנבליק געקומען דער גערואַנק, אז דאָס איז געווען איר פאָטער, וועלכער איז זי געקומען רופן, זי זאָל זיך צוגרייטן צום יאַגד.

זי האָט געוואַרט אן אויגנבליק, אָבער קיינער איז ניט אַריינגעקומען.

זי איז דאַן אַליין צוגעלאָפן צו דער טיר, וועלכע זי האָט האַסטיק אויפגעריי־סען און זי האָט אַרויסגעקוקט אין קאָ־רידאָר — אָבער קיין לעבעדיקער מענש איז דאָ ניט געווען. אלעס איז געווען שטיל.

— מען האָט מיך שפּאַצירט ! — האָט זי געמורמלט, און איר געזיכט איז געוויען רויט פון ליידנשאַפט צו דעם שיי־נעם יונגן סאָלדאַט. זי איז איצט געוואָרן נאָך רויטער פון צאָרן, וואָס מען האָט איר געשטערט אין איר ליבע.

— דו וועסט איצט גיין שמולקע, — האָט זי זיך געווענדעט צו ביטלען, וועל־כע איז שוין געווען אויפגעשטאַנען פון איר פּלאַץ און האָט זיך גערוקט נעענ־טער צו דער טיר. —איך וויל ניט, אז אונזער ליבע זאָל שוין באַמערקט ווערן. איך וועל דיר דערוואַרטן מאָרגן אוונט ביים פאַנטן. דערווייל גיב מיר א קוש.

זי האָט צוגעטראָגן איר באַק צו ביטלען לויפן, וועלכע האָבן געצופּט פון אינערלאַכער אויפרעגונג.

מען קאָן זיך קוים פאָרשטעלן, וואָס ביטל האָט געפילט, אלס זי האָט פאַרלאָזן פאַנענקא יאַדווינגאַס צימער.

דער געדאַנק, אז זי, א פרוי, ווערט גע־ליבט פון אן אנדער פרוי, דער דאָזיקער געדאַנק איז געווען אזוי ווילד, דאָס זי האָט עס גאָרניט געקאָנט באַגרייפן ווי אזוי דאָס איז געשען, און זי האָט גע־ציטערט מיט מאַלע גלידער, ווען זי האָט זיך דערמאָנט, אז זי וועט זיך ווידער מוזן באַגעגענען זיך מיט דער פאַרליבטער פאַ־ליאַטשקע.

אָבער וואָס זאָל זי טאָן ? ווי זאָל זי אויסמיידן די דאָזיקע באַגעגענישן ? אַנט־לויפן פון דאָזיקע ? דאָן מוז זי דאָך זיך שיידן פון איר געליבטן חתן, וועלכער שמאַכטעט אין קעלער געפעגנעניש, און דאָן מוז זי זיך אויך אָפּזאָגן פון איר ראַ־כע אָן כוואַסטונאָוו'ן.

א מידע, א צעבראָכענע אין קערפּער און אין גייסט, האָט די אומגליקלאַכע גי־טעל נאָך מער גערויבט איר מוט. דען ווער ווייס וואָס דערפון קאָן אַרויסקומען.

אלעס זוואַמען האָט אויף איר אזוי שטאַרק געוויירקט, אז זי האָט זיך געפילט

היינט אויף דער ראַדיאָ

CKY 780
7.00—קאָנצערט.
7.30—עליס טשאַלמערס פּראָגראַם.
8.00—קאָלומביאַ מוזיק שטונדע.

CNRW 780
9.00—סי. ען. אר. טראַנסקאָנטינענטאַל נעטוואָרק.

CJGX
7.15—פאַרמערס פריירי ראַדיאָ שעה.

CKX 540
8.00—פּראָגראַם פאַר קינדער.
8.15—באַיס פּיטשור.
9.00—מוזיק.

CJRW 499.7
5.40—מוזיק.
6.00—אָנקל פּיטער.
7.00—פּראָנצויזישער קאָנצערט.
8.00—סטודיע מוזיק.
8.30—אוירל הילס אָרקעסטער.

WLW 700
6.30—סינסינאַטי. מוזיק. שטונדע.
7.00—ליבי פּראָגראַם. קלאַסיקס.

WEAF 660
8.00—ניו יאָרק. עוועריעדי שעה. קלאַסיק.

WMAQ 670
8.30—שיקאַגאָ. קאָנצערט.

WLW 706
9.00—סינסינאַטי. אָרקעסטער. נעזאַנג.

WENR 870
10.00—שיקאַגאָ. פאַרשייד. פּראָגראַם.

KMOX 1090
10.30—סט. לואיס. אָרקעסטער.

WSM 650
10.30—נעשוויל. האָוויען סערענידערס.

KQA 830
10.45—קאָנצערט אָרקעסטער; קוואַרטעט

WLW 700
11.00—סינסינאַטי. אָרקעסטער.

WBBM 770
11.30—שיקאַגאָ. טאַנץ מוזיק.

באַמערקונג: שטעלט אָן אייער ראַדיאָ היינט, 9 אזייגער אוונט, אויף 700. א ספּעציעלער נומער פאַר מערב קאַנאַדע וועט היינט געשפּילט ווערן פון דעם אָרמ־קאָ קאָנצערט אָרקעסטער "אין קאַנאַדע". דעם דאָזיקן נומער האָט די האַרסאָן בעי־קאָ. פון ווינניפּעג געשיקט ספּעציעל צו דעם אָרקעסטער קיין סינסינאַטי.

MOORE'S

נאָרט ענד טעקסי סערוויס
1069 מיין סטריט
איבעראַל אין נאָרט ענד, 50 סענט
פון דער נאָרט ענד ביז ארום האַדסאָנס בעי, איטאָנס אָדער סי. ען. אר.,
75 סענט
טעלעפאָן 23 896
נייע 5 און 7 פאַסאַזשירן קאָרס פאַר חתונות און לויות.
אלע נייע פּליין קאָרס מיט סטים באַוואָרעמט.

NEW PALACE THEATRE

היינט און מיטוואָך
"האַרריקיין"
א דורכאויס ריידנדיק בילד
אויך א ריידנדיקע קאָמעדיע — פּאַקס מואוויטאָן נייעס

אין פעלעס טעאַטער

היינט ווערט געוויזן די זייער שפּאַנע־נדע בילד "האַריקיין". דאָס איז א דורכ־אויס ריידנדיק בילד. מיט אן אַל סטאַר קעסט. די האַנדלונג אין דעם דאָזיקן בילד, די סצענאַריעס און דאָס שפּילן איז זייער אינטערעסאַנט. פאַרפעלט עס ניט צו זען.

אויסער דעם בילד ווערט אויך געוויזן זייער אן אמוזירנדיקע קאָמעדיע וואָס רופט ארויס שטורעמדיקן געלעכטער. עס ווערט אויך געוויזן פּאַקס מואוויטאָן נייעס. זעט דאָס דאָזיקע בילד אין פעלעס טעאַטער, אָדער וועט זיך העכסט אמוזירן.

וועז איר שיקט געלט צו אייערע קרובים אהיים

שיקט דאָס דורך
קענעדיען נעשאָנאַל עקספּרעס

דאָס געלט ווערט צוגעשטעלט אין הויז און אויסגעצאָלט אין אַמעריקאַנער דאָלאַרן. יעדע קבלה (רעסיט) פאַר דעם געשיקטן געלט פון דער קענעדיען נעשאָנאַל עקספּרעס איז גאַראַנ־טירט פון דער קאָנאַדער רעגירונג.

פאַר ווייטערע איינצעלהייטן שרייבט

Canadian National Express
355 McGill St., Montreal

יעדער אגענט פון דער קענעדיען נעשאָנאַל רייל־ווייז (אייזענבאַנען) קאָן שיקן געלט אהיים.

ווען איר שיקט פּעקלאַך, פרעגט שטענדיק פאַר קענעדיען נעשאָנאַל עקספּרעס

Classified Section קלאַסיפייד סעקשען

פּפעציערע פריזיזן פאַר ארווערטייזינג אין דער קלאַסיפיצירטער אפּטיילונג

איין מאָל, 5 ס. פאַר "אייטעם ריי"	פאַר 3 מאָנאַטן,	$2.15 "
פאַר א וואָרט, 20 ס. "	פאַר 6 מאָנאַטן,	$4.00 "
פאַר א מאָנאַט, 75 ס. "	פאַר 1 יאָר,	$7.50 "

:: צו פאַרקויפן ::
FOR SALE

פולי מאָדערן הויז לעבן מיין סטריט. 7 רומס. האַרדוואוד פלאָרס, גאַראַדזש. בלויז $4.000.

שערבורן סטריט, באַנגאַלאָ, עלעש באַ־צאָלט $6.600. מיט פאַרקויפט ווערן. פריין $5.000.

לאָט אויף קאַלעדזש עווע. 33 פוס, מיט א פענס. פריין בלויז $800.

אויב איר ווילט א הויז, זעט

ח. פערלמאַן, י. יאַן, ג. זעלטשען

MUTUAL AGENCIES

געשעפט געלעגנהייטן
Business Opportunities

א גוטע געלעגנהייט. קאָנפעקשענערי סטאָר צו פאַרקויפן. קליינער סטאָק. פיקסטשורס צו פאַרענטן. איז מיט פאַר־קאַן דאָ שטאָט. אויך א גראָסעריי סטאָר צו פאַרקויפן. טעלעפאָן 204 25.

גראָסעריי און בוטשער. טוט $2,300 ביי־נעם א מאָנאַט. פיקסטשורס $1.850. סטאָק צו האַלסייל פריין. רענט $50 א מאָנאַט. 5 וואוינונג צימערן.
W. J. SCHADEK & CO. LTD.
311 McIntyre Blk. Phone 22 782

:: צו פאַרענטן ::
FOR RENT

א שיינע 9 רום הויז צו פאַרענטן אין 285 רעדוואוד עווענוי. וועט זיך אָפּליידיקן דעם ערשטן מאַרץ. זיך ווענדן אין 285 רעדוואוד עווענוי.

פּוירנישט רום און פּראָנט בעדרום, פאַר א קאַפּל אָדער סינגל. קיינע קינדער. ער־קאַר קאַרס, סוויט 5, טעלעפאָנירט 54646

צו פאַרענטן א גרויסע רום, פּאַסנד פאַר צוויי מיידלאַך. אלע באַקוועמלאַכקייטן. טעלעפאָן 55 910.

צו סוכלעטן א 4 רום סוויט, ערשטער פלאָר. עלעקטריק אויוון. פריוואַטע באַל־קאָני. אין קעפּמאַנס אפּטס. 640 סעלקירק עוויע. זיך ווענדן צו 592½ סעלקירק עוו.

ארבעטער פאַרלאַנגט
HELP WANTED

פאַרלאַנגט א באַי פאַר קאָנטרי דזשענע־ראַל סטאָר, סינגל. זאָל האָבן דערפאַרונג און קאָנען ריידן ענגליש. ווענדן צו
M. MILOFF
Rossburn :: Man.

א יונגע פרוי, 6 חדשים פון דער אלטער היים, זוכט א שטעלע אלס קעכן, אין א רעסטאָראַן אָדער אין א פריוואַטער הויז. זיך ווענדן צו 51 טשאַרלס סטריט.

:: שטעלע פאַרלאַנגט ::
SITUATION WANTED

צוויי אימיגראַנטן מיידלאַך פאַרלאַנגען באַלדיקע פעקטאָרי אָדער הויז ארבעט. אייער היילף ווערט געבעטן. זיי ווערן פון אונז געשטיצט. זיך ווענדן צום סעקרעטאַר פון אידישן אימיגראַנטן היילף פאַראיין.
676A MAIN STREET
אָדער טעלעפאָנירט 28 527

עקסטרא וואַרימקייט !

עקסטרא שנעלע וואַרימקייט איז א גוטער גאַסט ווען די פּוירנעס גייען אָפּ אין די פרימאָרגנס.

מיר האָבן א גרויסן אויסוואַל פון גען און עלעקטריק היטערס.

א קליינער פּיימענט וועט אריינ־שטעלן איינעם אין אייער היים היינט. באַלאַנס אויף לייכטע טערמינען.

Winnipeg Electric Company
"אייער גאַראַנטיע פאַר גוטער באַדינונג".
דריי סטאָרס: איינריכטונג דעפּאַרט־מענט. פּאַוער בילדינג
Portage and Vaughan
1841 PORTAGE AVE., ST. JAMES
MARION AND TACHE
ST. BONIFACE

:: פערזענלאַכעס ::
PERSONAL

PROF. SCOTT 88 106
296 פאַרטערדזש עוו. איבער לייסאַמס טעאַטער
נייסטע בעסטע פּאַקס טראַס און וואָלץ סטעפּס קלאַסן און סטריטיקי פּרוויוואַטע לעסאָנס.
סוּפּער קורס פון לעסאָנס $5.00

פאַונדיישאָנס פאַר מצבות געמאַכט און פאַרריכט פאַר אייער צופרידנהייט.
JOHN SCHALER
Phone 5993921

סעקאָנד הענד סייפס און וואָלט טירן, האַלב פּרייז. סייפס געעפנט און פאַרריכט. קאָמבינעישאָנס געענדערט (אלע סאָרטן סייפס).
CANADIAN DIEBOLD SAFE CO.
183 Notre Dame E., Winnipeg, Man.

INCOME TAX SERVICE
AUDITS, FINANCIAL REPORTS
INVESTIGATIONS
בוקקיפּינג סערוויס
ס. א. פּאַרטינגאַל
— מיט —
דזשא. לום און קאָמפּאַני
Chartered Accountants, Auditors
204 עיוועניו בלאָק, טעלעפאָן 23 942
רעזידענס פאָן 24 524

קויפט אייער פּוירניטשור און פּוירנישינגס
פון
Dominion Furniture Co., Limited
און האָט פאַרגעניגן פון דעם נייעם יאָר וואָס אזייפל מענשן האָבן אייך געוואונשן.
לייכטע טערמינען אַראַנזשירט.
באַמערקט דעם אדרעס
499 NOTRE DAME AVENUE
PHONES: 86 195 — 87 873

העכסטע פּרייזן — שנעלסטע צאָלונגען
פאַר
פאַרס, היידס און האָרס העיר
ווען אין שטאָט
באַזוכט אונז אן אונזער נייעם פּלאַץ
R. S. Robinson & Sons
191 MARKET ST., EAST
Just East of Main Street
איסט פון מיין סטריט

אויב איר פאַרלאַנגט אינשורענס, און באַנדס פאַר אירגענד וועלכן צוועק.

אויב איר ווילט קויפן אָדער פאַרקויפן א פּראָפּערטי.

אויב איר דאַרפט קויפן אָדער פאַרקויי־פען א ביזנעס אין שטאָט אָדער אין קאָנטרי.

אויב איר נייטיקט זיך אין געלט אלס מאָרטגעדזש אין א פּראָפּערטי, אָדער אוטאָמאָביל, אָדער דיס־קאָנטירן אגרימענטס.

אויב איר זוכט צו דינען א הויז, א סוויט אָדער א סטאָר —

ווענדעט זיך צו אייער אלט באַקאַנטער פירמע, וואו איר זייט זיכער צו קריגן די ראַיעלסטע און שנעלסטע באַדינונג.

Sheps Agencies Ltd.
804 מיין סטריט
טעלעפאָנס 761 55 און 807 53

איר קאָנט קריגן אייער לאָנדרי געוואַשן ביי יעדער פון אונזער באַדינונג דורך בלויז אָפּרופן 2093. קאָנטרי פּונקטן קאָ־נען דאָס שיקן ביי מעיל אָדער עקספּרעס אין אָרדערס וועלן פּינקטלאַך אטענדעט ווערן.
CHRISTIE LAUNDRY
Phone 2093 Saskatoon, Sask.

איר וועט זיין צופרידן מיט די שניי ווייסע געוואַשענע וועש וואָס מיר מאַ־כען. פּלין רופט אונז אָפּ.
INDEPENDENT LAUNDRY LTD.
2075 Broad St., Regina
E. L. SLADE, Mgr.
Phones 7055 & 4422,

וואַנצן און קאַקראַוטשעס
פאַרניכטעט. ארבעט גאַראַנטירט
CHARLES RIESS & CO.
376 Colony St. Phone 33 529

העניע בעקער ע"ה

מיר דריקן אויס אונזער טיפ־סטען מיטגעפיל צו אונזער בר. פ. בעקער און זיינע קינדער אויף דעם פאַרלוסט. פון זייער פרוי און מוטער. מיר ווינשן זיי גע־טרייסט צו ווערן און מער פון קיין צער ניט וויסן.
היכרן פרי לאָאַן אסאָסיאַיישאָן
אף ווייניפּעג

העניע בעקער ע"ה

מיר דריקן אויס אונזער טיפ־סטען מיטגעפיל צו פ. בעקער און זיינע קינדער אויף דעם פאַרלוסט. מיר ווינשן זיי גע־טרייסט צו ווערן און מער פון קיין צער ניט וויסן.
מאָריס קלינגערמאַן

מיכל קאַטליאַרסקי ע"ה

מיר דריקן אויס אונזער טרויי־ער צו דער פרוי און די קינדער אויף דעם פאַרלוסט פון זייער מאַן און פאָטער. מיר ווינשן זיי אלעמען געטרייסט צו ווערן און מער פון קיין צער ניט וויסן.
פאַוואָלאָטשער רעליף

מיכל קאַטליאַרסקי ע"ה

מיר דריקן אויס אונזער טרויס־ט צו דער פרוי, קינדער און אייניקלאַך אין זייער גרויסן פאַרלוסט.

המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.
פאַוואָלאָטש אייד סאָסייטי

העניע בעקער ע"ה

מיר דריקן אויס אונזער טיפ־סטען מיטגעפיל צו מר. פ. בע־קער און זיינע קינדער אויף דעם פאַרלוסט פון זייער ליבער פרוי און מוטער. מיר ווינשן זיי געטרייסט צו ווערן און מער פון קיין צער ניט וויסן.
פון די אַרבעטערס,
איוואַ, פּאָול און פּערל אראַנאָוויטש

העניע בעקער ע"ה

מיט געבויגענע קעפּ שטייען מיר ביי איר פּריצייטיקן קבר און מיר טיילן מיט דעם גרויסן צער פון איר מאַן און קינדער. מיר ווינשן זיי אלעמען געטרייסט צו ווערן און מער פון קיין צער ניט וויסן.
מר. און מרס. יוסטער
504 פּרינטשאַרד עווע.

העניע בעקער ע"ה

מיר טרויערן צוזאַמען מיט מר. פ. בעקער אויף דעם שרעק־לאַכן פאַרלוסט וואָס האָט אים געטראָפן. אין די כליענדע יאָרן איז אוועקגעריבט געוואָרן פון אייך אייער פרוי און מוטער פון אייערע קינדער. אָבער מיר זיינען היילפלאָז קעגן דער השגחה. מיר ווילן אייך זאָגן, זייט געטרייסט און זאָל די צייט היילן אי־ערע פאַרוואונדעטע הערצער. אויך די אלטינקע פון מושב זקנים פון וועלכן איר זייט דער טרעשוערער ווינשן אייך אז איר און אייער פאַמיליע זאָלט מער פון קיין צער ניט וויסן.
פּרעזידענט און באָרד אף דירעקטאָרס
פון מושב זקנים

העניע בעקער ע"ה

מיר טרויערן צוזאַמען מיט מר. פ. בעקער אויף דעם שרעק־לאַכן פאַרלוסט וואָס האָט אים געטראָפן. אין די כליענדע יאָרן איז אוועקגעריבט געוואָרן פון אייך אייער פרוי און מוטער פון אייערע קינדער. אָבער מיר זיינען היילפלאָז קעגן דער השגחה. מיר ווילן אייך זאָגן, זייט געטרייסט און זאָל די צייט היילן אי־ערע פאַרוואונדעטע הערצער. אויך די אלטינקע פון מושב זקנים פון וועלכן איר זייט דער טרעשוערער ווינשן אייך אז איר און אייער פאַמיליע זאָלט מער פון קיין צער ניט וויסן.
פּרעזידענט און באָרד אף דירעקטאָרס
פון מושב זקנים

דער דאָזיקער אדווערטייזמענט איז פאַרשידן — אזוי זיינען אויך אונזערע קוילן, קאוק און האָלץ. איר קאָנט זיך ניט באַגיין אָן זיי. פּרובירט זיי און זייט א צופרידענער קונה.

אדאַמ'ס "נוטע פּרענענדיקע" הייצונג
טעלעפאָן 86 394

ראַפּפּערס ראָוק

געמאַכט אין ווייניפּעג

הויך אין באַהייצונג קוואַליטי
נידעריק אין אַש

פרעגט אייער לאָקאַלן דילער אָדער

Fort William Coal Dock Company Limited

דיסטריבוטאָרן

PHONE 27 606

:: פּאַטראָניזירט אונזערע אדווערטייזער ::